

ŠTATISTICKÝ
ÚRAD
SLOVENSKEJ
REPUBLIKY

Sociálna ochrana v Slovenskej republike v roku 2017

Social Protection in the Slovak Republic 2017

(podľa metodiky ESSPROS)
(according to the ESSPROS Manual)

DEMOGRAFIA
A SOCIÁLNA ŠTATISTIKA

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Kód: 021019

Okruh: Demografia a sociálna štatistika

Dátum: december 2019

Sociálna ochrana v Slovenskej republike v roku 2017 (podľa metodiky ESSPROS)

Sekcia sociálnych štatistík a demografie
Generálna riaditeľka sekcie: Ľudmila Ivančíková
Odbor štatistiky životnej úrovne obyvateľstva
Kontaktná osoba: Róbert Vlačuha, tel.: 50236 209

Autori: Marta Heredošová
Róbert Vlačuha

Štatistický úrad Slovenskej republiky
Sekcia sociálnych štatistik a demografie
Miletičova 3
824 67 Bratislava
Slovenská republika
Telefón: + 421 250 236 209
www.statistics.sk

ISBN 978-80-8121-701-2

OBSAH

	strana
Úvod	1
1. Príjmy a výdavky na sociálnu ochranu	2
1.1. Príjmy na sociálnu ochranu v SR	3
1.2. Výdavky na sociálnu ochranu v SR	5
1.2.1. Výdavky na účel choroba/zdravotná starostlivosť v SR	9
1.2.2. Výdavky na účel zdravotné postihnutie (invalidita) v SR	11
1.2.3. Výdavky na účel staroba v SR	13
1.2.4. Výdavky na účel pozostalí v SR	15
1.2.5. Výdavky na účel rodina/deti v SR	17
1.2.6. Výdavky na účel nezamestnanosť v SR	19
1.2.7. Výdavky na účely bývanie a sociálne vylúčenie v SR	21
2. Výdavky na dôchodky v SR	23
3. Počet poberateľov dôchodkov s elimináciou duplicity v SR	24
4. Medzinárodné porovnanie vybraných ukazovateľov sociálnej ochrany	25
5. Netto dávky sociálnej ochrany	33
6. Zdroje údajov a informácií	35
7. Literatúra	35

Skratky a symboly

ESSPROS - Európsky systém integrovanej štatistiky sociálnej ochrany

AZÚ - administratívne zdroje údajov

ES - Európske spoločenstvo

EÚ - Európska únia

EA-15 - krajiny Eurozóny

EA-19 - krajiny Eurozóny

HDP - Hrubý domáci produkt

mil. - milión

MF SR - Ministerstvo financií SR

MDVRR SR - Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR

MO SR - Ministerstvo obrany SR

MPSVR SR - Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

MS SR - Ministerstvo spravodlivosti SR

MV SR - Ministerstvo vnútra SR

NISD - neziskové inštitúcie slúžiace domácnostiam

SAD - Slovenská autobusová doprava

s. c. - stále ceny

SNÚ - sektory národných účtov

SR - Slovenská republika

SZČO - samostatne zárobkovo činné osoby

ŠÚ SR - Štatistický úrad Slovenskej republiky

ÚPSVR - Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

VÚC - vyššie územné celky

VZPS - výberové zisťovanie pracovných síl

PPS - Štandardy kúpnej sily: Je umelý výmenný kurz peňažných mien jednotlivých krajín, zohľadňujúci cenové hladiny nakupovaných tovarov a služieb v týchto krajinách. Je možné ho chápať aj ako cenový index porovnávajúci ceny tovarov a služieb v daných krajinách. Služi na reálnejšie vyjadrenie rôznych ekonomických súvislostí, než aké poskytujú oficiálne výmenné kurzy peňažných mien daných krajín.

: údaje nie sú k dispozícii

0 údaj nulový alebo blízky nule

x zápis nie je možný z logických dôvodov

EÚ-15: Belgicko (BE), Dánsko (DK), Nemecko (DE), Grécko (GR), Španielsko (ES), Francúzsko (FR), Írsko (IE), Taliansko (IT), Luxembursko (LU), Holandsko (NL), Rakúsko (AT), Portugalsko (PT), Fínsko (FI), Švédsko (SE) a Spojené kráľovstvo (UK)

EU-28: EU-15 rozšírené o Bulharsko (BG), Českú republiku (CZ), Estónsko (EE), Cyprus (CY), Chorvátsko (HR), Lotyšsko (LV), Litvu (LT), Maďarsko (HU), Maltu (MT), Poľsko (PL), Rumunsko (RO), Slovinsko (SI) a Slovensko (SK)

EA-19: BE, DE, IE, EE, GR, ES, FR, IT, CY, LV, LT, LU, NL, MT, AT, PT, SI, SK a FI

Iné štáty: Island (IC), Nórsko (NO), Švajčiarsko (CH), Srbsko (RS), Turecko (TR)

V tabuľkách uvedené celkové sumy čiastkových údajov nemusia vždy zodpovedať ich súčtu, nakoľko sú vypočítané z nezaokrúhlených údajov a až následne sa zaokrúhľujú.

ÚVOD

Zmluva o založení Európskeho spoločenstva¹ stanovuje podporu vysokej úrovne sociálnej ochrany a rozvoja ekonomickej a sociálnej previazanosti členských štátov ako úlohu Spoločenstva.

Z dôvodu monitorovania vývoja sociálnej ochrany v členských štátoch EÚ Európska komisia vyžaduje dostupnosť k aktuálnym a podrobným údajom a informáciám o systémoch, súčasnom stave a rozvoji sociálnej ochrany v členských štátoch. Jedným zo základných nástrojov štatistického sledovania sociálnej ochrany je **Európsky systém integrovanej štatistiky sociálnej ochrany** (metodika ESSPROS).

Počnúc rokom 2008 (referenčný rok 2006) poskytujú členské štáty EÚ údaje na základe Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 458/2007² o európskom systéme integrovanej štatistiky sociálnej ochrany (ESSPROS) a štyroch implementačných nariadení Komisie:

- Nariadenie Komisie (ES) č. 1322/2007³, ktorým sa vykonáva nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 458/2007 o európskom systéme integrovanej štatistiky sociálnej ochrany (ESSPROS), pokiaľ ide o vhodné formáty na zasielanie údajov, zasielané výsledky a kritériá merania kvality pre základný systém ESSPROS a modul o poberateľoch dôchodkov;
- Nariadenie Komisie (ES) č. 10/2008⁴, ktorým sa vykonáva nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 458/2007 o európskom systéme integrovanej štatistiky sociálnej ochrany (ESSPROS), pokiaľ ide o vymedzenie pojmov, podrobné klasifikácie a aktualizáciu pravidiel zverejňovania údajov základného systému ESSPROS a modulu o poberateľoch dôchodkov;
- Nariadenie Komisie (EÚ) č. 110/2011⁵ z 8. februára 2011, ktorým sa vykonáva nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 458/2007 o európskom systéme integrovanej štatistiky sociálnej ochrany (ESSPROS), pokiaľ ide o vhodné formáty na zasielanie údajov, zasielané výsledky a kritériá merania kvality pre modul systému ESSPROS o čistých dávkach sociálnej ochrany;
- Nariadenie Komisie (EÚ) č. 263/2011⁶ zo 17. marca 2011, ktorým sa vykonáva nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 458/2007 o európskom systéme integrovanej štatistiky sociálnej ochrany (ESSPROS), pokiaľ ide o začiatok zberu úplných údajov pre modul systému ESSPROS o čistých dávkach sociálnej ochrany.

Štatistický systém ESSPROS pozostáva z nasledovných modulov:

- Príjmy a výdavky na sociálnu ochranu,
- Kvalitatívne informácie (popisy programov sociálnej ochrany a popisy vyplácaných dávok),
- Počet poberateľov dôchodkov s elimináciou duplicity,
- Čisté výdavky na sociálne dávky.

Sociálna ochrana zahŕňa všetky intervencie z verejných a súkromných organizácií, ktorých cieľom je oslobodiť domácnosti a jednotlivcov od bremena stanoveného balíka rizík alebo potrieb za predpokladu, že neexistuje iná paralelná recipročná ani individuálna dohoda.

Publikácia zaznamenáva hlavné trendy vývoja sociálnej ochrany v Slovenskej republike (v sumáre za programy sociálnej ochrany), v členských štátoch EÚ a prístupových krajinách EÚ.

Európsky systém národných a regionálnych účtov (ESA 2010) nahradil predchádzajúci štandard ESA 1995. Táto zmena nepriamo ovplyvnila aj štatistický systém ESSPROS. Väčšina členských štátov EÚ zohľadnila túto zmenu revíziou svojich ESSPROS údajov. V SR sa prvýkrát realizoval zber údajov v súlade s metodikou ESA 2010 za rok 2015 za ukazovatele sociálnych príspevkov podľa číselníka ESU 2010.

Publikáciu dopĺňajú tabuľky a grafy.

K dnešnému dňu nie sú v databáze Eurostat-u k dispozícii údaje za rok 2017 za všetky štáty EÚ.

¹ https://www.slov-lex.sk/static/prilohy/SK/ZZ/2004/185/20040414_3029367-2.pdf

² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32007R0458&from=EN>

³ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32007R1322&from=EN>

⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008R0010&from=EN>

⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011R0110&from=EN>

⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011R0263&from=EN>

1. Príjmy a výdavky na sociálnu ochranu (bez odčítania daní a sociálnych odvodov platených z dávok)

Metodika „Základného systému“ ESSPROS“ stanovuje definície a popisuje triedenie programov sociálnej ochrany za účelom zostavenia účtu systému sociálnej ochrany štátu. Systém sociálnej ochrany tvoria programy sociálnej ochrany. Podmienkou je, aby bolo možné za takto definovaný program zostaviť osobitný účet príjmov a výdavkov. Za program sa považuje zvláštny súbor pravidiel podporovaných jednou alebo viacerými inštitucionálnymi jednotkami, ktoré riadia úhradu dávok sociálnej ochrany a ich financovania. Zvláštny účet príjmov a výdavkov znamená prístup k celým a rozpísaným záznamom o zdrojoch a použití počas účtovného obdobia.

Programy sociálnej ochrany sa sústreďujú výlučne na prerozdelenie a nie na produkciu. Sú podporované inštitucionálnymi jednotkami, samy inštitucionálnymi jednotkami nie sú.

Programy sociálnej ochrany v SR

Č.	Názov programu	Č.	Názov programu
1	Nemocenské poistenie	13	Sociálne poistenie - silové zložky
2	Dôchodkové poistenie - ukončený program	14	Sociálne zľavy na cestovnom
3	Poistenie v nezamestnanosti	15	Sociálne služby - VÚC
4	Zdravotné poistenie	16	Garančné poistenie
5	Štátna sociálna podpora	17	Rezervný fond solidarity
6	Štátna sociálna pomoc	18	Starobné poistenie
7	Imputované dávky - verejný sektor	19	Invalidné poistenie
8	Imputované dávky - súkromný sektor	20	Starobné dôchodkové sporenie
9	Sociálna pomoc miestnej samosprávy	21	Politiky trhu práce
10	Úrazové poistenie	22	Príspevky na dôchodkové sporenie
11	Doplnkové dôchodkové sporenie	23	Daňový bonus na dieťa
12	Sociálne služby - NISD a súkromný sektor		

Príjmy programov sociálnej ochrany sú v "základnom systéme" ESSPROS klasifikované podľa druhu (sociálne príspevky, príspevky verejnej správy, transfery z iných programov a iné príjmy) a podľa pôvodu (podľa SNÚ číselníka), tzn., z ktorých inštitucionálnych sektorov pochádzajú.

Sociálne príspevky sú náklady, ktoré vznikajú zamestnávateľom v mene ich zamestnancov alebo chráneným osobám na zabezpečenie nároku na sociálne dávky.

Príspevky verejnej správy sú náklady verejnej správy na riadenie verejných nepríspevkových programov a finančnej podpory, ktorú verejná správa poskytuje iným národným programom sociálnej ochrany.

1.1 PRÍJMY NA SOCIÁLNU OCHRANU V SR

Príjmy na systém sociálnej ochrany v úhrne v SR v roku 2017 dosiahli 16 339,1 mil. eur (19,3 % z HDP) a 14 785,5 mil. eur v stálych cenách roku 2010.

Tab. 1.1 Príjmy na sociálnu ochranu v SR podľa druhu v SR, 2017

Ukazovateľ	mil. EUR	mil. EUR s .c. 2010	EUR na obyv.	PPS na obyv.	% z príjmov spolu	% HDP	Index 2017/2016
Celkové príjmy	16 339,1	14 785,5	3 003,9	4 594,3	100,0	19,3	104,7
Príjmy podľa druhu							
Sociálne príspevky	11 572,6	10 472,2	2 127,6	3 254,0	70,8	13,6	108,8
Sociálne príspevky zamestnávateľov	7 940,7	7 185,6	1 459,9	2 232,8	48,6	9,4	109,3
Aktuálne sociálne príspevky	7 707,0	6 974,1	1 416,9	2 167,1	47,2	9,1	109,1
Imputované sociálne príspevky	233,7	211,5	43,0	65,7	1,4	0,3	117,4
Sociálne príspevky chránených osôb¹⁾	3 631,9	3 286,6	667,7	1 021,2	22,2	4,3	107,6
Zamestnanci	2 955,3	2 674,3	543,3	831,0	18,1	3,5	109,5
Samostatne zárobkovo činné osoby	601,9	544,7	110,7	169,3	3,7	0,7	102,4
Iné osoby (dobrovoľní platitelia)	74,6	67,5	13,7	21,0	0,5	0,1	85,1
Príspevky verejnej správy	4 262,2	3 856,9	783,6	1 198,4	26,1	5,0	94,7
Iné príjmy	504,4	456,4	92,7	141,8	3,1	0,6	109,7

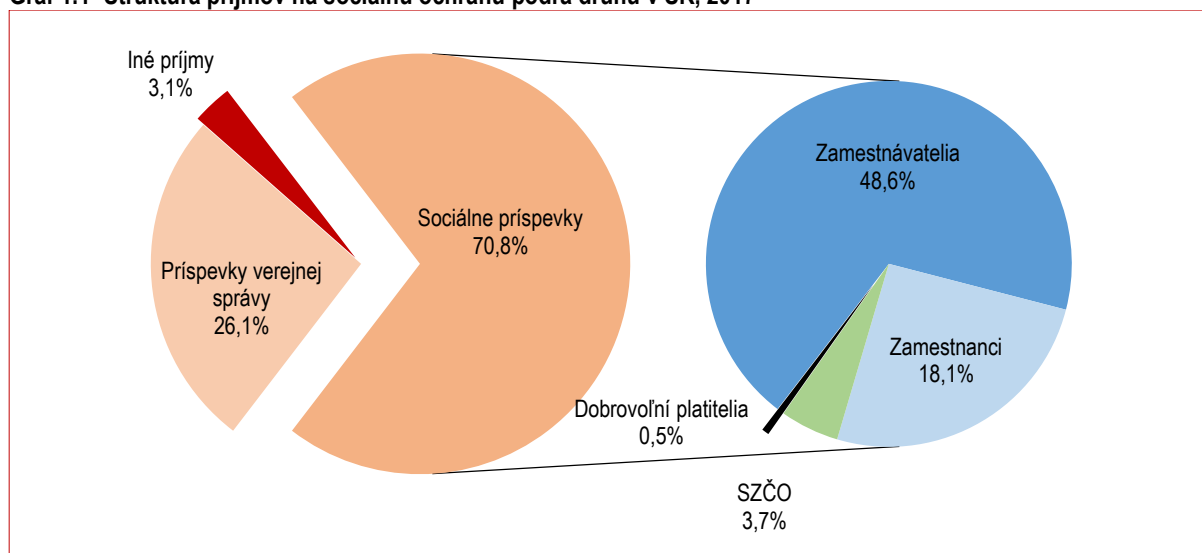
1) vrátane pracujúcich dôchodcov

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

V roku 2017 sa medziročne zvýšili sociálne príspevky platené zamestnávateľmi o 9,3 %, sociálne príspevky chránených osôb o 7,6 % a znížili sa príspevky verejnej správy o 5,3 %. Medziročne sa zvýšili aj iné príjmy o 9,7 % vplyvom nižšieho zúročenia majetku sporiteľov na finančných trhoch.

Štruktúra príjmov na sociálnu ochranu v roku 2017 bola nasledovná: sociálne príspevky 70,8 % (od zamestnávateľov 48,6 %, zamestnancov 18,1 %, SZČO 3,7 % a dobrovoľných platiteľov 0,5 %), príspevky verejnej správy 26,1 % a iné príjmy 3,1 %. Slovenská republika patrí medzi štáty, ktorej systém sociálnej ochrany je financovaný prevažne fondmi sociálneho a zdravotného poistenia.

Graf 1.1 Štruktúra príjmov na sociálnu ochranu podľa druhu v SR, 2017

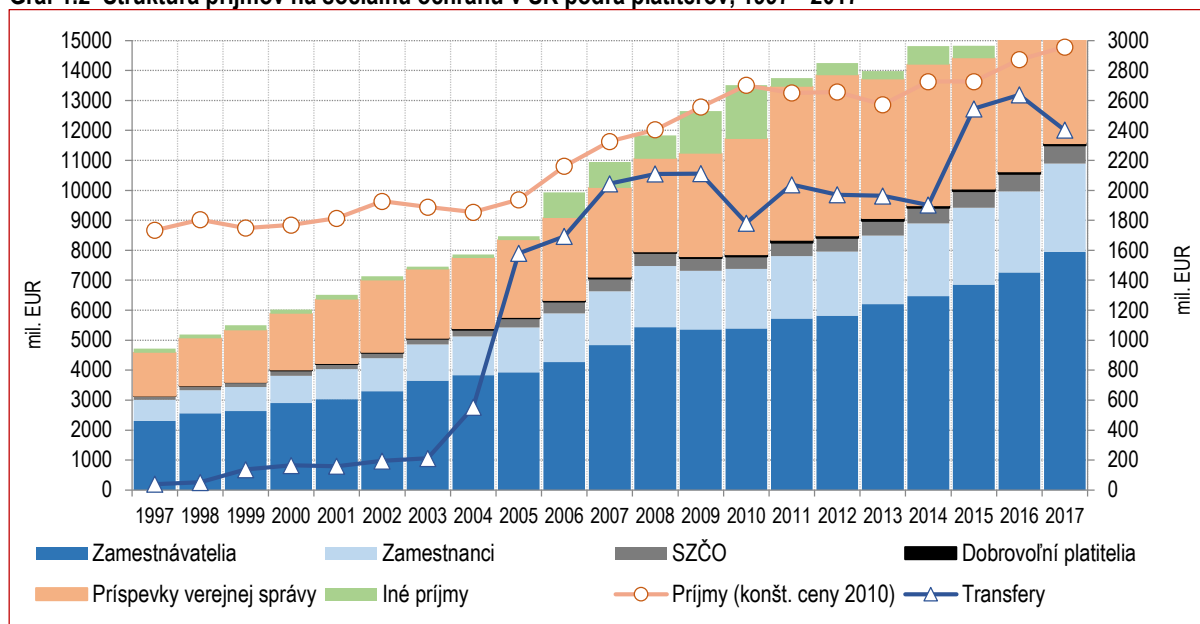

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

Celkové príjmy na sociálnu ochranu vzrástli 3,5-násobne od roku 1997 (4 718,4 mil. eur) do roku 2017 (16 339,1 mil. eur).

Zamestnávateľia sa na štruktúre príjmov sociálnej ochrany podieľali sociálnymi príspevkami za svojich zamestnancov v monitorovanom období minimálne 39,9 % (2010) a maximálne 49,3 % (1998). Príspevky verejnej správy sa pohybovali v rozmedzí od 26,0 % (2008) do 37,5 % (2012). Zamestnanci prispievali v rozmedzí od 14,6 % (1999) do 18,1 % (2017) a sociálne príspevky SZČO tvorili od 2,5 % do 3,9 %. Po zmene legislatívy v roku 2005 nadobudli vo vnútri systému sociálnej ochrany väčší význam transfery medzi programami sociálnej ochrany, najmä finančná výpomoc do základného fondu starobného poistenia z ostatných základných fondov Sociálnej poisťovne. Na transformáciu systému dôchodkového poistenia od roku 2006 sa využívali peniaze z privatizácie štátnych podnikov, ktoré sa vyčerpali v roku 2010.

Graf 1.2 Štruktúra príjmov na sociálnu ochranu v SR podľa platiteľov, 1997 - 2017

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

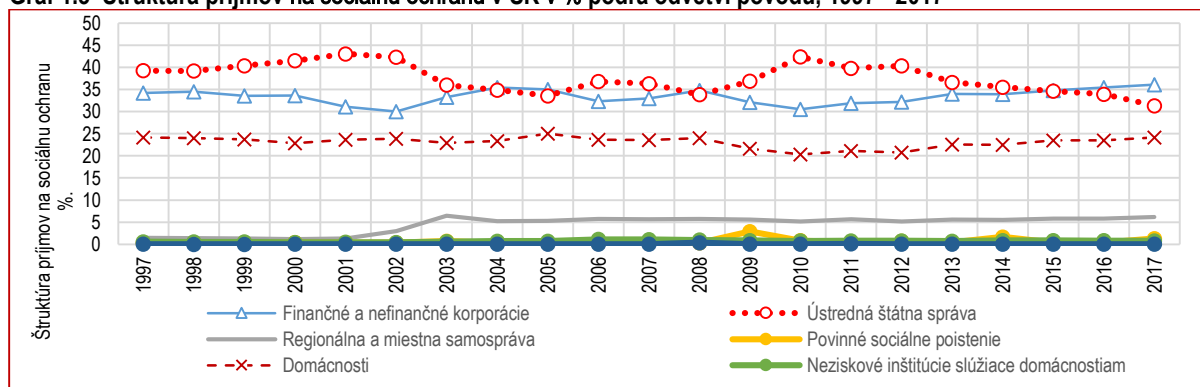
Tab.1.2 Príjmy na sociálnu ochranu v SR podľa odvetví pôvodu, 2017

Ukazovateľ	mil. EUR	mil. EUR s. c. 2010	EUR na obyv.	PPS na obyv.	% z príjmov spolu	% HDP	Index 2017/2016
Príjmy podľa odvetví pôvodu							
Korporácie (nefinančné a finančné)	5 898,1	5 337,2	1 084,4	1 658,4	36,1	7,0	106,6
Verejná správa							
Ústredná štátna správa	5 122,2	4 635,1	941,7	1 440,3	31,4	6,0	96,8
Regionál. štátna a miestna samospráva	1 012,7	916,4	186,2	284,8	6,2	1,2	111,1
Fondy sociálneho zabezpečenia	216,0	195,4	39,7	60,7	1,3	0,3	347,8
Domácnosti	3 950,4	3 574,8	726,3	1 110,8	24,2	4,7	107,8
Neziskové inštitúcie slúžiace domácnostiam	133,0	120,4	24,5	37,4	0,8	0,2	101,6
Zvyšok sveta	6,8	6,1	1,3	1,9	0,0	0,0	103,2

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

Z pohľadu príjmov podľa sektorov národných účtov (údaje 1997 - 2014 metodika ESA 95, od roku 2015 metodika ESA 2010) v roku 2017 všetky rezidentné inštitucionálne jednotky vynaložili na systém sociálnej ochrany 16 332,4 mil. eur a reprezentanti zvyšku sveta v SR 6,8 mil. eur. Od roku 2002 sa prejavila legislatívna zmena prechodu niektorých kompetencií zo štátu na regióny a miestnu samosprávu. V krízovom roku 2009 sa zvýšil význam platieb štátu (najmä štátne transfery a sociálne príspevky za štátnych zamestnancov) a znížil sa podiel financovania sociálnej ochrany finančnými a nefinančnými korporáciami a domácnosťami. Najvýznamnejším financovateľom systému sociálnej ochrany v sledovanom období bola ústredná štátna správa (financovanie štátnych sociálnych dávok a platenie sociálnych príspevkov za svojich zamestnancov do programov zdravotného, sociálneho poistenia a dôchodkového sporenia).

Graf 1.3 Štruktúra príjmov na sociálnu ochranu v SR % podľa odvetví pôvodu, 1997 - 2017

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

1.2 VÝDAVKY NA SOCIÁLNU OCHRANU V SR

Výdavky programov na sociálnu ochranu sa klasifikujú podľa typu, ktorý určuje ich povahu alebo podľa dôvodu na ich vyplatenie.

ESSPROS rozlišuje štyri hlavné kategórie výdavkov. Prvé sú výdavky na sociálne dávky, čo sú zdroje prevedené k užívateľom vo forme peňažnej hotovosti alebo tovarov a služieb. Druhá kategória výdavkov sa vzťahuje k administratívnym nákladom programu. Tretia a štvrtá kategória sa zapodieva prevodmi do iných programov a rôznymi výdavkami.

Výdavky na sociálne dávky (hrubé) sú zapísané bez odčítania daní alebo iných povinných poplatkov platených poberateľom (napr. sociálne príspevky). Fiškálne dávky (redukcia dane zo sociálnych dôvodov poskytnutá domácnostiam) sú vo všeobecnosti vylúčené. Sociálne dávky sa členia na dávky vyplácané bez zisťovania a so zisťovaním príjmu, resp. majetku poberateľa.

Peňažná dávka je dávka (pravidelná alebo jednorazová), ktorá je vyplácaná peňažne a nepožaduje vyúčtovanie skutočných výdavkov poberateľa. Príklady peňažných dávok: všetky druhy dôchodkov, nemocenská, rodinné prídavky, dávky v nezamestnanosti, podpora v nezamestnanosti a peňažná dávka sociálnej pomoci (napr. dávky v hmotnej núdzi).

Vecné dávky sú poskytované vo forme tovarov alebo služieb. Poskytujú sa ako náhrada alebo priamo. Náhrady sú platby, ktoré refundujú prijímateľovi časť alebo celé preukázané výdavky na špecifické tovary a služby. Priamo poskytnuté dávky sú tovary a služby poskytnuté bez spoluúčasti na financovaní poberateľom. Príklady vecných sociálnych dávok sú nemocničná a ambulantná starostlivosť, liečivá na recepty, náklady na pohreb, starostlivosť o deti, domáca starostlivosť, sociálne služby s ubytovaním, rekvalifikácia a príspevok na bývanie. Medzi vecné dávky sú začlenené aj refundované dávky (preplatené po preukázaní dokladu o zaplatení).

Administratívne náklady predstavujú náklady zaúčtované do programov za manažment a administratívu.

Transfery do iných programov (toky finančných prostriedkov medzi programami vo vnútri systému sociálnej ochrany) sú členené na dve kategórie: presmerované sociálne príspevky prerozdelené do iných programov a iné transfery do iných programov (napr. finančná výpomoc z jedného programu za účelom zníženia deficitu iného programu).

Ostatné výdavky znamenajú rôzne výdavky programov sociálnej ochrany. Tieto sa delia na platby vlastníckeho dôchodku a ostatné výdavky.

Celkové hrubé výdavky (bez odpočítania daní a sociálnych príspevkov platených poberateľmi dávok) na sociálnu ochranu v roku 2017 vzrástli medziročne o 3,3 % a dosiahli 15 395,5 mil. eur (18,1 % z HDP, 13 931,6 mil. eur v stálych cenách (s. c.) 2010 a 2 830,5 eur na obyvateľa).

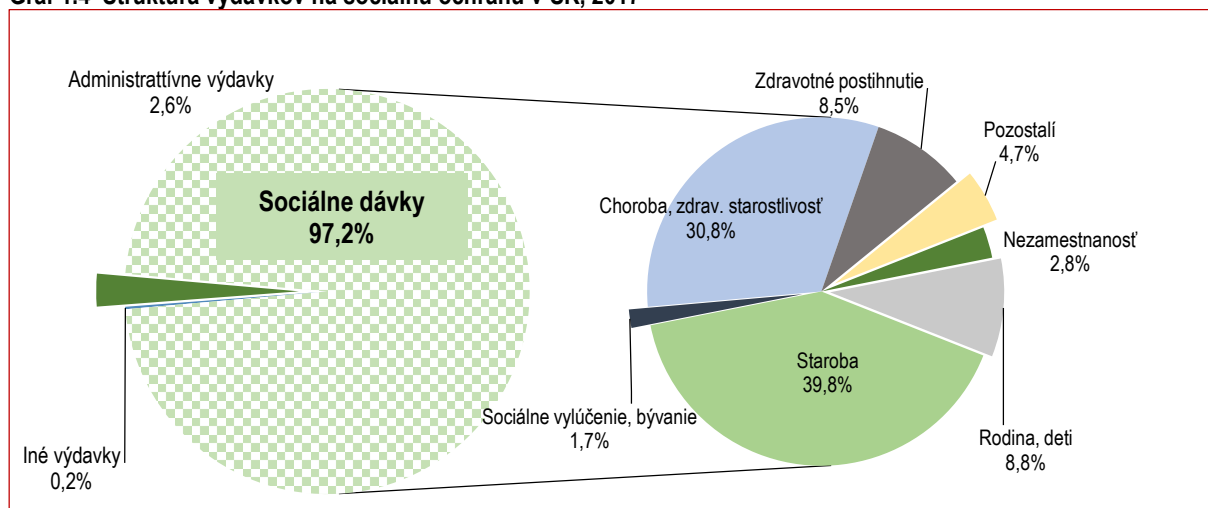
Štruktúra výdavkov na sociálnu ochranu v Slovenskej republike bola v roku 2017 nasledovná: sociálne dávky tvorili 97,2 %, administratívne náklady 2,6 % a iné výdavky 0,2 %.

Tab. 1.3 Výdavky na sociálnu ochranu v SR, 2017

Ukazovateľ	mil. EUR	mil. EUR s. c. 2010	EUR na obyv.	PPS na obyv.	% z výdavkov spolu	% HDP	Index 2017/2016
Výdavky na sociálnu ochranu	15 395,5	13 931,6	2 830,5	4 328,9	100,0	18,1	103,3
Sociálne dávky	14 965,3	13 542,3	2 751,4	4 208,0	97,2	17,6	103,2
Sociálne dávky podľa účelov:							
choroba/zdrav. starostlivosť	4 748,4	4 296,9	873,0	1 335,2	30,8	5,6	100,8
zdravotné postihnutie	1 314,9	1 189,9	241,8	369,7	8,5	1,5	102,8
staroba	6 121,7	5 539,6	1 125,5	1 721,3	39,8	7,2	105,2
pozostalí	730,7	661,2	134,3	205,5	4,7	0,9	104,0
rodina/deti	1 362,0	1 232,5	250,4	383,0	8,8	1,6	104,5
nezamestnanosť	431,6	390,6	79,4	121,4	2,8	0,5	99,5
bývanie	43,8	39,6	8,1	12,3	0,3	0,1	135,3
sociálne vylúčenie	212,3	192,1	39,0	59,7	1,4	0,3	97,6
Administratívne náklady	400,2	362,2	73,6	112,5	2,6	0,5	105,5
Iné výdavky	30,0	27,1	5,5	8,4	0,2	0,0	134,4

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

Graf 1.4 Štruktúra výdavkov na sociálnu ochranu v SR, 2017

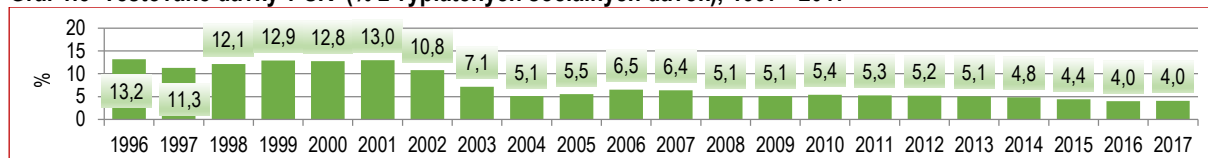

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

Štruktúra sociálnych dávok v členení podľa účelov bola nasledovná: choroba/zdravotná starostlivosť 30,8 %, zdravotné postihnutie 8,5 %, staroba 39,8 %, pozostalí 4,7 %, rodina/deti 8,8 %, nezamestnanosť 2,8 %, sociálne vylúčenie a bývanie 1,7 %. Najvyšší medziročný rast bol vykázaný v účeloch staroba (5,2 %) a rodina/deti (4,5 %). Najvyššie výdavky na dávky (39,8 % z vyplatených dávok) boli 6 121,7 mil. eur v roku 2017 vo funkcii staroba (5 539,6 mil. eur v s. c. 2010; 1 125,5 eur na obyvateľa, 7,2 % HDP). Výdavky na dávky v účele choroba/zdravotná starostlivosť (podiel 30,8 %) zaznamenali medziročný rast o 0,8 %. Medziročný nárast o 35,3 % v účele bývanie bol zapríčinený nárastom počtu zamestnancov, ktorým zamestnávateľ platil ubytovanie.

V roku 2017 bolo v SR 4,0 % zo všetkých vyplácaných sociálnych dávok testovaných na príjem, resp. výšku majetku. Nulový podiel testovaných dávok bol monitorovaný v účele choroba/zdravotná starostlivosť, pretože refundované výdavky na lieky a zdravotnú starostlivosť pre starobných a invalidných dôchodcov boli nevýznamné. V roku 2017 testované dávky predstavovali v účele invalidita 12,1 %, v účele staroba 3,3 % a v účele pozostalí 0,7 % (napr. vianočný príspevok k pozostalostným dôchodkom). V účele rodina/deti sa testovalo na príjem 1,3 % výdavkov na dávky, v účele nezamestnanosť 0,2 %, v účele bývanie 100 % a v účele sociálne vylúčenie 81,5%.

Graf 1.5 Testované dávky v SR (% z vyplatených sociálnych dávok), 1997 - 2017

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

V roku 2017 tvorili z vyplatených dávok pravidelné peňažné dávky 62,8 %, jednorazové peňažné dávky 2,7 % a vecné dávky 34,5 %.

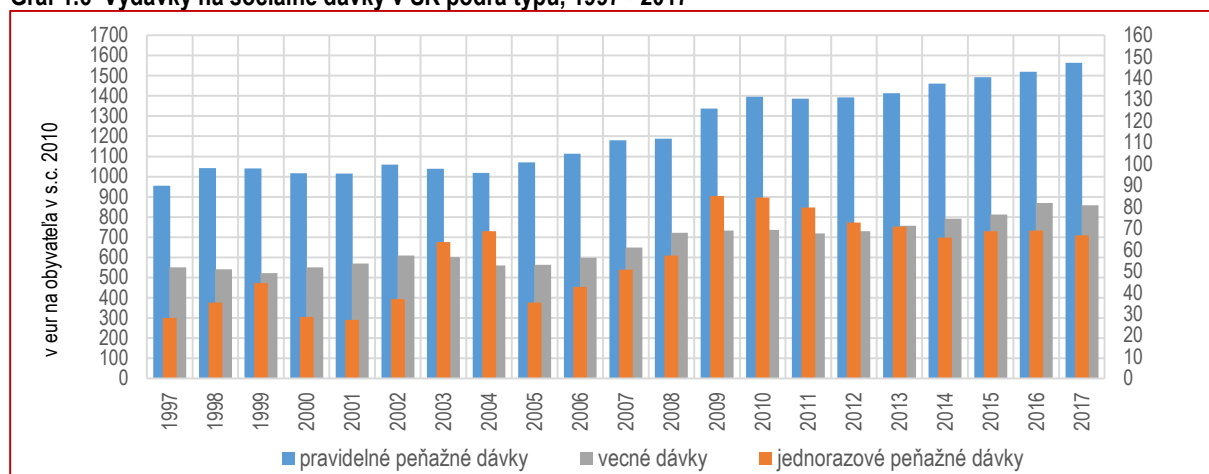
Tab. 1.4 Výdavky na sociálnu ochranu podľa typu v SR, 2017

Ukazovateľ	mil. EUR	mil. EUR s. c. 2010	EUR na obyv.	PPS na obyv.	% z výdavkov spolu	% HDP	Index 2017/2016
Sociálne dávky	14 965,3	14 965,3	2 489,8	4 208,0	100,0	17,6	103,2
Netestované na príjem	14 361,7	14 361,7	2 389,3	4 038,2	96,0	16,9	103,1
Peňažné dávky	9 395,4	9 395,4	1 563,1	2 641,8	62,8	11,1	104,9
Periodické	9 097,4	9 097,4	1 513,5	2 558,0	60,8	10,7	105,1
Jednorazové	298,0	298,0	49,6	83,8	2,0	0,4	98,0
Vecné dávky	4 966,3	4 966,3	826,2	1 396,4	33,2	5,9	100,0
Testované na príjem	603,6	14 965,3	100,4	169,7	4,0	0,7	103,2
Peňažné dávky	410,2	603,6	68,2	115,3	2,7	0,5	105,1
Periodické	307,2	410,2	51,1	86,4	2,1	0,4	99,0
Jednorazové	103,0	307,2	17,1	29,0	0,7	0,1	98,6
Vecné dávky	193,5	103,0	32,2	54,4	1,3	0,2	100,3

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

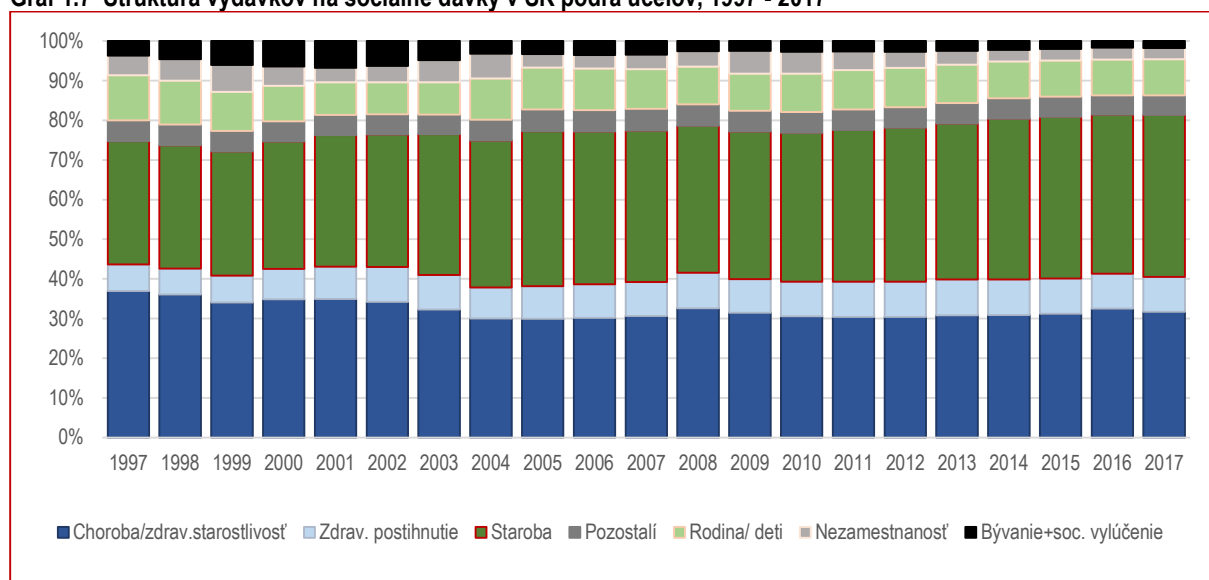
V monitorovanom období (roky 1997 - 2017) postupne rástli peňažné pravidelné dávky prezentované v s. c. ku roku 2010 z 955 eur na obyvateľa (1997) na 1 565 eur na obyvateľa (2017). Jednorazové peňažné dávky vzrástli 2,4-násobne (z 28,2 na 66,7 eur na obyvateľa v s. c. 2010). Výdavky na vecné dávky sa v sledovanom období zvýšili o 55,8 % (zo 550,8 na 858,4 eur na obyvateľa v s. c. 2010).

Graf 1.6 Výdavky na sociálne dávky v SR podľa typu, 1997 - 2017

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

Graf 1.7 Štruktúra výdavkov na sociálne dávky v SR podľa účelov, 1997 - 2017

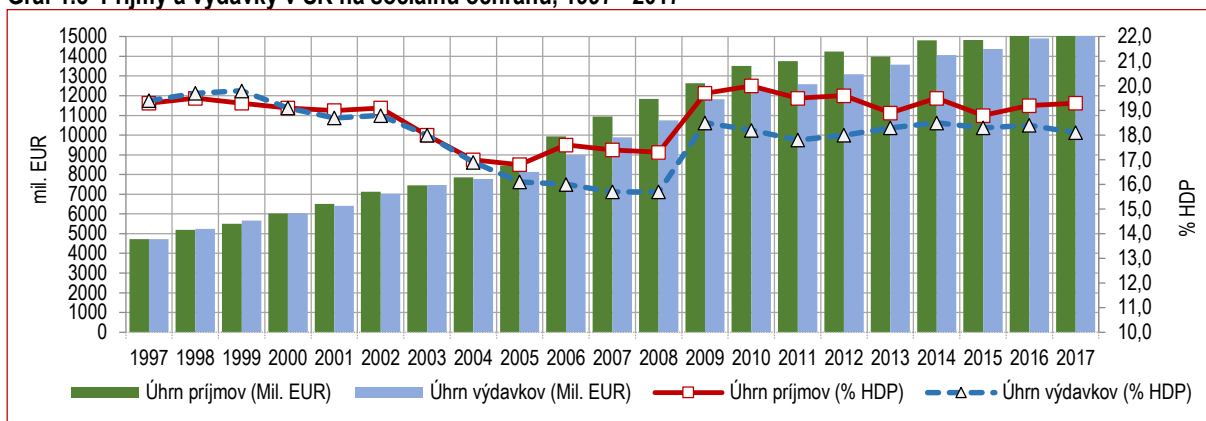
Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

Celkové výdavky na sociálnu ochranu vzrástli 3,3-násobne od roku 1997 (4 725,2 mil. eur) do roku 2017 (15 395,5 mil. eur, 18,1 % HDP). Kým v roku 1999 predstavovali 19,8 % HDP, v rokoch 2007 - 2008 dosiahli 15,7 % HDP.

Z dlhodobého hľadiska sa očakáva, že príjmy v oblasti sociálnej ochrany budú vyrovnané s výdavkami na sociálnu ochranu. Toto nie je nevyhnutné v krátkodobom alebo strednodobom horizonte. V systéme sociálnej ochrany SR príjmy prekročili výdavky v rokoch 2005 (4,1 %) - 2017 (6,1 %) najmä z dôvodu nastavenia výšky poistného z vymeriavacích základov. V roku 2007 bol rozdiel medzi príjmami a výdavkami 10,7 %.

Hlavným dôvodom, prečo výdavky a príjmy nemusia byť vyvážené je to, že sa zaznamenávajú príslušné sumy na základe časového rozlíšenia, to znamená v čase, keď nastali udalosti, ktoré vytvárajú súvisiace pohľadávky a záväzky. Rovnováha medzi príjmami a výdavkami na úrovni programu je ovplyvnená nielen spôsobom financovania, ale aj fázou implementácie. Napr. v roku 2005 bol zavedený program dôchodkového sporenia, ktorý akumuloval finančné prostriedky na sporivých fondoch a dôchodky sa začali vyplácať až v roku 2015. Vybíľovanie príjmov a výdavkov je závislé najmä od častých zmien legislatívy SR v oblasti sociálnej ochrany, platobnej disciplíny zamestnávateľov do poistných fondov, od trhu práce (zamestnanosť, rast platov) a od demografického vývoja.

Graf 1.8 Príjmy a výdavky v SR na sociálnu ochranu, 1997 - 2017

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

1.2.1 Výdavky na účel choroba/zdravotná starostlivosť v SR (Programy sociálnej ochrany č.: 1, 4, 7, 8, 10, 12, 13)

Účel choroba/zdravotná starostlivosť pokrýva:

- peňažné dávky, ktoré v plnej výške alebo čiastočne nahrádzajú stratu zárobkov počas dočasnej neschopnosti pracovať vzhľadom k nemoci alebo zraneniu (SR: dávky vyplácané zamestnávateľom a z nemocenského, resp. úrazového poistenia),
- zdravotnú starostlivosť poskytovanú v rámci sociálnej ochrany pre udržanie, obnovu alebo zlepšenie zdravia chránených osôb financovaných prevažne zdravotnými poisťovňami.

Platená nemocenská sú dávky vyplácané zamestnávateľom a z nemocenského, resp. úrazového poistenia. Aj platená dovolenka v prípade nemoci alebo úrazu odkázaného člena rodiny (väčšinou nezaopatrované dieťa) je zaradená pod túto položku.

Iné peňažné dávky: rôzne platby chráneným osobám súvisiace s nemocou alebo úrazom.

Lekárska starostlivosť osobitne pokrýva tovary a služby používané pri liečbe, prevencii alebo rehabilitácii:

Zdravotná starostlivosť o hospitalizovaného pacienta: lekárska starostlivosť poskytovaná chráneným osobám počas pobytu v nemocnici, na klinike, v sanatóriu, zariadení poskytujúcom termálnu terapiu alebo v podobnom lekárskom zariadení, vrátane nákladov na stravu a ubytovanie. Za normálnych okolností musí pacient stráviť v zariadení najmenej jednu noc.

Ambulantná zdravotná starostlivosť: lekárska starostlivosť poskytovaná chráneným osobám v ich domovoch (vrátane domovov dôchodcov), v lekárskejších ordináciách alebo v ambulantných oddeleniach nemocníc alebo kliník.

Farmaceutické výrobky: podkategória ambulantnej starostlivosti, obsahuje všetky predpísané, predávané alebo priamo poskytované farmaceutické výrobky pre lekársku starostlivosť; pod tento pojem sú zahrnuté aj krv a plazma.

Iné vecné dávky: iná než lekárska pomoc poskytovaná chorým alebo zraneným ľuďom na pomoc pri denných úkonoch, ako je pomoc v domácnosti alebo v dopravných prostriedkoch.

Náklady na tovary alebo služby, ktoré musí plne hradiť pacient, nie sú zahrnuté do programu sociálnej ochrany.

Tab. 1.5 Výdavky na sociálne dávky na účel choroba/zdravotná starostlivosť v SR, 2017

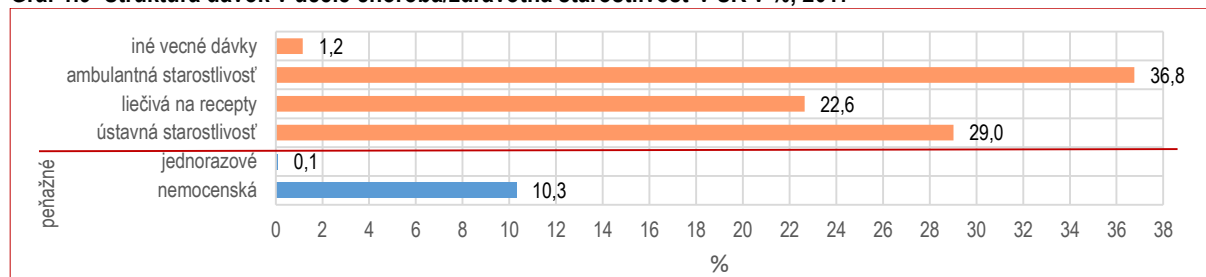
Ukazovateľ	mil. EUR	%	EUR na obyv. s. c. 2010	PPS na obyv.	% HDP	Index 2017/2016
Dávky sociálnej ochrany	4 748,4	0,0	790,0	1 335,2	5,6	100,8
Netestované dávky na príjem	4 748,4	100,0	790,0	1 335,2	5,6	100,8
Peňažné dávky	494,3	10,4	82,2	139,0	0,6	116,2
Periodické	489,9	10,3	81,5	137,8	0,6	115,5
Nemocenská	489,2	10,3	81,4	137,6	0,6	115,4
Iné peňažné dávky	0,7	0,0	0,1	0,2	0,0	x
Jednorazové	4,4	0,1	0,7	1,2	0,0	364,2
Iné jednorazové dávky	4,4	0,1	0,7	1,2	0,0	364,2
Vecné dávky	4 254,1	89,6	707,8	1 196,2	5,0	99,2
Ústavná zdravotná starostlivosť	1 378,0	29,0	229,3	387,5	1,6	101,1
Priamo poskytnutá	1 378,0	29,0	229,3	387,5	1,6	101,1
Refundácia nákladov	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Ambulantná zdravotná starostlivosť	2 821,0	59,4	469,3	793,2	3,3	98,6
Priamo poskytnuté liečivá na recepty	1 065,0	22,4	177,2	299,5	1,3	99,1
Iné priame poskytnutie	1 745,9	36,8	290,5	490,9	2,1	98,2
Refundácia nákladov na liečivá	10,0	0,2	1,7	2,8	0,0	106,5
Iná refundácia nákladov	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Iné vecné dávky	55,2	1,2	9,2	15,5	0,1	87,9
Testované dávky na príjem	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Peňažné dávky	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Vecné dávky	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

Výdavky v roku 2017 na účel choroba/zdravotná starostlivosť dosiahli 4 748,5 mil. eur a medziročne sa zvýšili o 0,8 %. V roku 2017 sa medziročne zvýšili výdavky na nemocenské dávky o 15,4 % a výdavky na ústavnú zdravotnú starostlivosť sa zvýšili sa o 1,1 %.

V účele choroba/zdravotná starostlivosť prevládali periodické peňažné dávky financované najmä sociálnou poisťovňou. V roku 2017 bol podiel výdavkov na ambulantnú starostlivosť 36,8 %, výdavky na ústavnú starostlivosť 29,0 %, liečivá na recepty 22,6 % a iné vecné dávky 1,2 %. V roku 2017 tvorili výdavky na peňažné dávky (nemocenská a OČR platená zamestnávateľmi a z nemocenského poistenia a jednorazové dávky z úrazového poistenia SP) 10,4 %.

Graf 1.9 Štruktúra dávok v účele choroba/zdravotná starostlivosť v SR v %, 2017

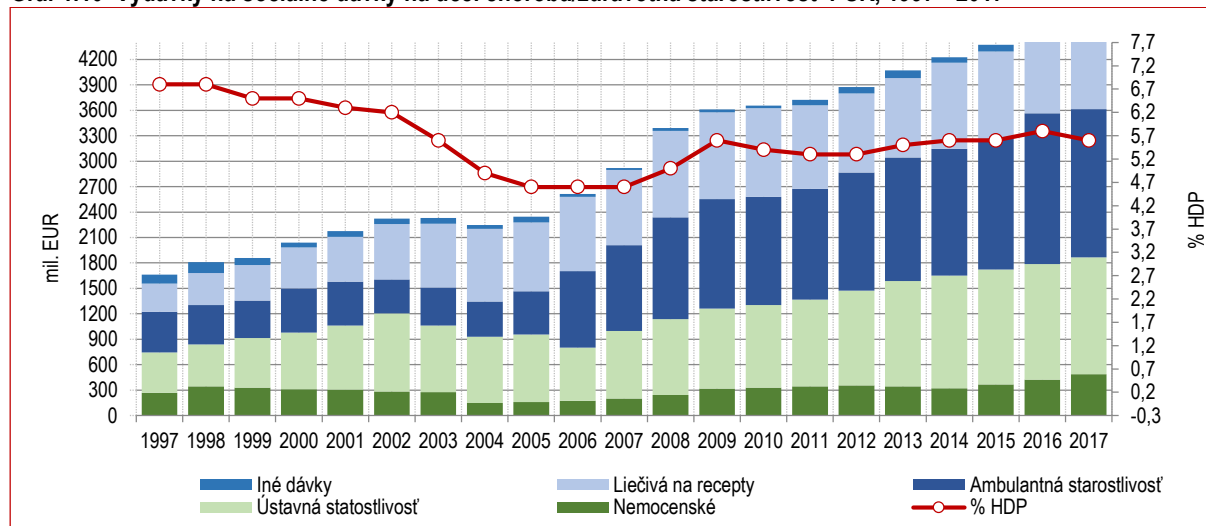

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

Najvyšší podiel z HDP tvorili výdavky na tento účel v rokoch 1997 a 1998 (6,8 %), najnižší v rokoch 2005 až 2007 (4,6 %). V porovnaní s rokom 1997 sa výdavky na účel choroba/zdravotná starostlivosť zvýšili 2,9-násobne. Od roku 2004 sa zmenou legislatívy výrazne znížili výdavky na nemocenské dávky. Dôvodom poklesu výdavkov na ústavnú starostlivosť v roku 2006 bolo detailnejšie účtovanie výdavkov na ústavnú starostlivosť. Výdavky na špecializovanú ambulantnú starostlivosť, ktorú vykonávali lekári v nemocničných ambulanciách, boli zahrnuté do výdavkov na špeciálnu ambulantnú starostlivosť.

Z pohľadu štruktúry sociálnych dávok podľa účelov, výdavky na účel choroba/zdravotná starostlivosť dosiahli najnižší podiel v roku 2005 (29,9 %) a najvyšší v roku 1997 (37,0 %).

Graf 1.10 Výdavky na sociálne dávky na účel choroba/zdravotná starostlivosť v SR, 1997 - 2017

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

1.2.2 Výdavky na účel zdravotné postihnutie (invalidita) v SR (Programy sociálnej ochrany č.: 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 19)

Zdravotné postihnutie je plná alebo čiastočná neschopnosť zapojiť sa do ekonomickej činnosti alebo viesť normálny život vzhľadom k fyzickému alebo mentálnemu poškodeniu, ktoré má s najväčšou pravdepodobnosťou buď trvalý charakter alebo pretrváva po dobu dlhšiu ako je minimálne stanovené.

Účel invalidita pokrýva dávky, ktoré:

- zabezpečujú príjem osobám, ktoré nedosiahli štandardný dôchodkový vek ako je stanovený v referenčnom programe, ktorých schopnosť pracovať a zarábať peniaze je oslabená pod minimálnu úroveň stanovenú ako fyzická a mentálna invalidita,
- zabezpečujú rehabilitačné služby, ktoré sa špeciálne požadujú pre invalidov,
- zabezpečujú invalidom tovary a služby inej než lekárskej starostlivosti.

Invalidný dôchodok: pravidelné platby určené na udržanie alebo podporu príjmov človeka v prípade poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu. Poberateľ invalidného dôchodku nedosiahol zákonný/štandardný dôchodkový vek.

Predčasný dôchodok z dôvodu obmedzenej pracovnej schopnosti: pravidelné platby starším pracovníkom, ktorí odchádzajú do dôchodku pred dosiahnutím zákonného/štandardného dôchodkového veku.

Dávka na starostlivosť: dávka platená invalidným osobám, ktoré potrebujú častú alebo trvalú pomoc, aby mohli platiť osobitné poplatky za starostlivosť (inú než lekársku starostlivosť).

Ekonomická integrácia hendikepovaných: dávky platené invalidným osobám, ak vykonávajú prácu prispôbenú ich stavu zvyčajne v chránenej dielni alebo ak navštevujú kurzy odborného výcviku.

Iné peňažné dávky: pravidelné alebo jednorazové platby, ktoré nespádajú pod vyššie uvedené definície, akou je príležitostná podpora príjmu a podobne.

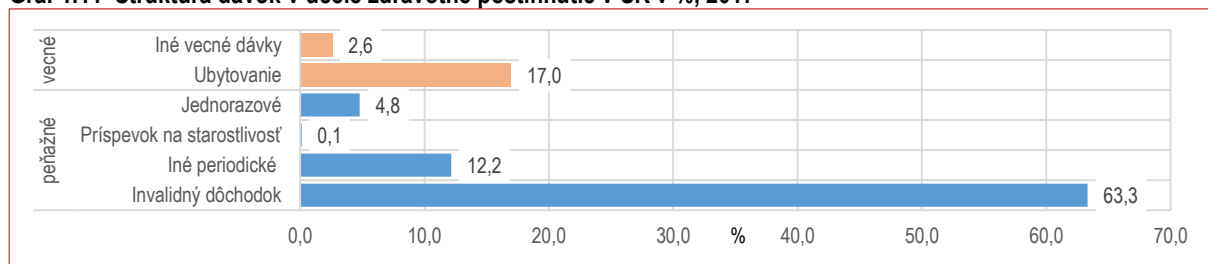
Bývanie: poskytnutie bývania prípadne stravovania invalidným osobám v príslušných zariadeniach.

Pomoc pri vykonávaní každodenných činností: praktická pomoc poskytovaná invalidným osobám na podporu ich každodenných činností. Do tejto kategórie je zahrnutá domáca pomoc rovnako ako platenie dávky osobe, ktorá sa o invalidného človeka stará.

Rehabilitácia: úhrada špecifických tovarov a služieb (iná než lekárska starostlivosť) a odborný výcvik pre ďalšiu zamestnávateľskú a sociálnu rehabilitáciu invalidných osôb. Tieto služby sa môžu poskytovať v špecializovaných inštitúciách. Tovary a služby môže poskytovať zamestnávateľ, ale keď majú slúžiť hlavne výrobnému procesu v podniku, nemali by sem byť zahrnuté. Lekárska rehabilitácia - napríklad fyzioterapia - je zahrnutá do účelu choroba/zdravotná starostlivosť.

Iné vecné dávky: rôzne služby a tovary poskytované invalidným osobám, aby im umožnili účasť na rekreačných a kultúrnych aktivitách alebo cestovať a/alebo zúčastniť sa spoločenského života, vrátane znížených cien, taríf, cestovného a podobne, ktoré sa poskytujú invalidným osobám vyslovene z dôvodov sociálnej ochrany.

Graf 1.11 Štruktúra dávok v účele zdravotné postihnutie v SR v %, 2017

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

Výdavky na účel zdravotné postihnutie v roku 2017 dosiahli 1 314,9 mil. eur a medziročne sa zvýšili o 2,8 %. V účele zdravotné postihnutie prevládali peňažné dávky financované zo sociálneho poistenia a zo štátneho rozpočtu. V roku 2017 bol podiel výdavkov na invalidný dôchodok 63,3 %, na iné periodické dávky 12,2 %, na jednorazové dávky 4,8 % a príspevok na starostlivosť 0,1 % (zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť). Podiel výdavkov na sociálne zariadenia pre dlhodobu ťažko zdravotne chorých tvoril 17,0 %.

Tab. 1.6 Výdavky na sociálne dávky na účel zdravotné postihnutie v SR, 2017

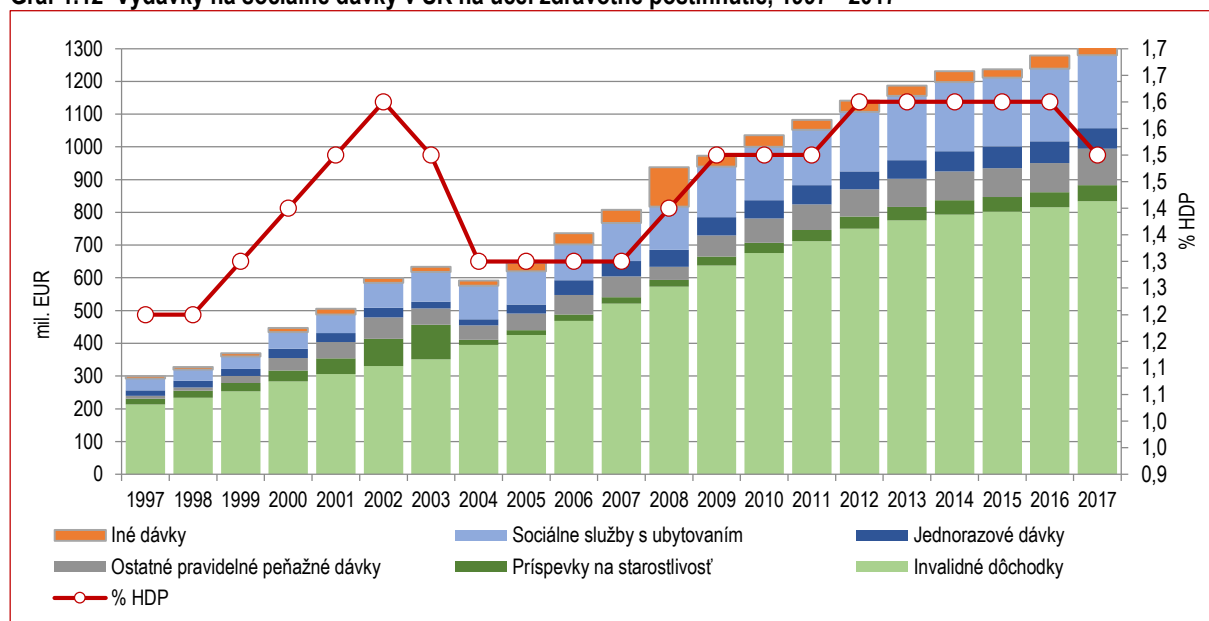
Ukazovateľ	mil. EUR	%	EUR na obyv. s. c. 2010	PPS na obyv.	% HDP	Index 2017/2016
Dávky sociálnej ochrany	1 314,9	100,0	218,8	369,7	1,5	102,8
Netestované dávky na príjem	1 156,4	87,9	192,4	325,2	1,4	103,3
Peňažné dávky	898,9	68,4	149,6	252,8	1,1	104,9
Periodické	883,1	67,2	146,9	248,3	1,0	105,2
Invalidný dôchodok	832,6	63,3	138,5	234,1	1,0	102,3
Predčasný dôchodok z dôvodu zníženej pracovnej činnosti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Príspevok na starostlivosť	1,5	0,1	0,3	0,4	0,0	x
Ekonomická integrácia hendikepovaných	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Iné peňažné periodické dávky	49,0	3,7	8,2	13,8	0,1	193,6
Jednorazové	15,8	1,2	2,6	4,4	0,0	88,2
Príspevok na starostlivosť	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Ekonomická integrácia hendikepovaných	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Iné peňažné jednorazové dávky	15,8	1,2	2,6	4,4	0,0	103,1
Vecné dávky	257,5	19,6	42,8	72,4	0,3	98,1
Ubytovanie	223,2	17,0	37,1	62,7	0,3	100,3
Pomoc pri vykonávaní každodenných činností	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Rehabilitácia	5,2	0,4	0,9	1,5	0,0	152,9
Iné vecné dávky	29,1	2,2	4,9	8,2	0,0	79,6
Testované dávky na príjem	158,5	12,1	26,4	44,6	0,2	99,4
Peňažné dávky	158,5	12,1	26,4	44,6	0,2	99,4
Vecné dávky	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x

Zdroj: ŠÚ SR – ESSPROS

Medziročné indexy na výdavky na invalidné dôchodky boli extrémne pre index 2004/2003 (12,6 %) a 2000/1999 (11,9 %), index 2014/2013 a 2017/2016 klesol na 2,3 %. V porovnaní s rokom 1997 sa výdavky na účel zdravotné postihnutie zvýšili 4,4 krát. V sledovanom období sa výdavky pohybovali v rozmedzí od 1,2 % HDP (1997 - 1998) do 1,6 % HDP (2002 a 2012 - 2016). Od roku 2004 boli výdavky na peňažné príspevky na opatrovanie preklasifikované z účelu zdravotné postihnutie do účelu staroba.

Podiel výdavkov na účel zdravotné postihnutie predstavoval minimum v roku 1998 (6,5 %) a maximum v rokoch 2008 a 2012 - 2014 (9,0 %) z celkových výdavkov na sociálne dávky.

Graf 1.12 Výdavky na sociálne dávky v SR na účel zdravotné postihnutie, 1997 - 2017

Zdroj: ŠÚ SR – ESSPROS

1.2.3 Výdavky na účel staroba v SR (Programy sociálnej ochrany č.: 5, 6, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 18, 20)

Účel staroba pokrýva dávky, ktoré:

- zabezpečujú náhradu príjmu, keď staršia osoba odíde z trhu práce do dôchodku,
- garantujú určitý príjem, keď osoba dosiahla predpísaný vek,
- hradia tovary alebo služby špecificky vyžadované osobnými alebo sociálnymi okolnosťami staršieho človeka.

Starobný dôchodok: pravidelné platby určené k a) zachovaniu príjmu poberateľa určitých profesií po odchode do dôchodku zo zárobkového zamestnania v zákonom/štandardnom veku alebo b) podpore príjmu starších osôb.

Očakávaný starobný dôchodok: pravidelné platby určené k zachovaniu príjmu užívateľa dávok, ktorý odíde do dôchodku pred dosiahnutím zákonného/štandardného veku, ako je to stanovené v príslušnom programe. K tomuto môže dôjsť so znížením alebo bez zníženia vypočítanej hodnoty starobného dôchodku.

Čiastočný dôchodok: pravidelná platba časti plného starobného dôchodku starším pracujúcim, ktorí aj naďalej pracujú, ale skracujú svoju pracovnú dobu, alebo ktorých príjem z profesionálnej aktivity je pod stanoveným stropom.

Prídavok na starostlivosť: dávka platená starším ľuďom, ktorí potrebujú častú alebo stálu pomoc na uhradenie osobitných výdavkov (na inú než lekársku starostlivosť).

Iné peňažné dávky: periodické alebo jednorazové dávky platené po odchode do dôchodku alebo kvôli starobe, ktoré nespádajú pod žiadnu z hore uvedených definícií, ako sú kapitálové čiastky platené osobám nespĺňajúcim celkom požiadavky na pravidelný starobný dôchodok, alebo tým, ktorí sa zúčastnili programu založeného len k úhrade kapitálu pri odchode do dôchodku.

Bývanie: úhrada ubytovania a niekedy stravovania osobám v dôchodku buď v špecializovaných zariadeniach (domovy dôchodcov, opatrovateľské domy), alebo tým, ktorí zostali s rodinou.

Podpora pri vykonávaní každodennej činnosti: praktická pomoc poskytovaná starým ľuďom pri vykonávaní ich každodennej činnosti. Do tejto kategórie je zahrnutá aj domáca pomoc, rovnako ako vyplácanie podpory osobe, ktorá sa stará o staršiu osobu.

Iné vecné dávky: rôzne tovary a služby pre dôchodcov, ktoré im umožnia účasť na rekreačných a kultúrnych aktivitách, cestovanie a/alebo účasť na spoločenskom živote. Toto zahŕňa zníženie cien, taríf a cestovného pre starobných dôchodcov, ktoré sa výlučne poskytujú na sociálnu ochranu.

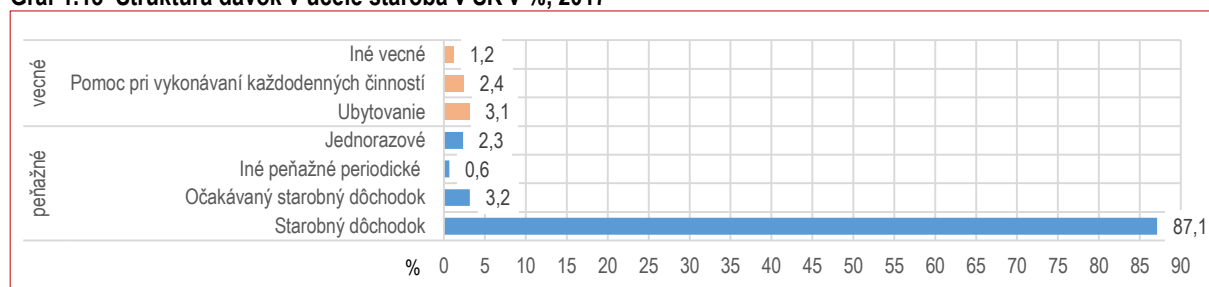
Tab. 1.7 Výdavky na sociálne dávky v SR na účel staroba, 2017

Ukazovateľ	mil. EUR	%	EUR na obyv. s. c. 2010	PPS na obyv.	% HDP	Index 2017/2016
Dávky sociálnej ochrany	6 121,7	100,0	1018,5	1721,3	7,2	105,2
Netestované dávky na príjem	5 917,6	96,7	984,5	1663,9	7,0	105,0
Peňažné dávky	5 654,5	92,4	940,7	1589,9	6,7	104,5
Periodické	5 561,7	90,9	925,3	1563,8	6,6	104,8
Starobný dôchodok	5 329,4	87,1	886,6	1498,5	6,3	104,9
Očakávaný starobný dôchodok	193,6	3,2	32,2	54,4	0,2	100,0
Čiastočný dôchodok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Prídavok na starostlivosť	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Iné peňažné periodické dávky	38,8	0,6	6,5	10,9	0,0	118,5
Jednorazové	92,8	1,5	15,4	26,1	0,1	90,2
Iné jednorazové dávky	92,8	1,5	15,4	26,1	0,1	90,2
Vecné dávky	263,2	4,3	43,8	74,0	0,3	116,6
Ubytovanie	189,9	3,1	31,6	53,4	0,2	121,8
Pomoc pri vykonávaní každodenných činností	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Iné vecné dávky	73,3	1,2	12,2	20,6	0,1	105,1
Testované dávky na príjem	204,0	3,3	34,0	57,4	0,2	112,9
Peňažné dávky	54,4	0,9	9,1	15,3	0,1	102,4
Vecné dávky/Pomoc pri vykonávaní každodenných činností	149,7	2,4	24,9	42,1	0,2	117,3

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

Výdavky na účel **staroba** v roku 2017 dosiahli 6 121,7 mil. eur a medziročne sa zvýšili o 5,2 %. V roku 2017 sa medziročne zvýšili výdavky na starobný dôchodok o 4,9 % a zvýšili sa aj výdavky na domovy dôchodcov o 21,8 %. V účele staroba prevládali peňažné dávky financované zo sociálneho poistenia a sociálneho zabezpečenia silových rezortov. V roku 2017 bol podiel výdavkov na starobný dôchodok 87,1 %. Podiel výdavkov na domovy dôchodcov (ubytovanie) tvoril 3,1 %.

Graf 1.13 Štruktúra dávok v účele staroba v SR v %, 2017

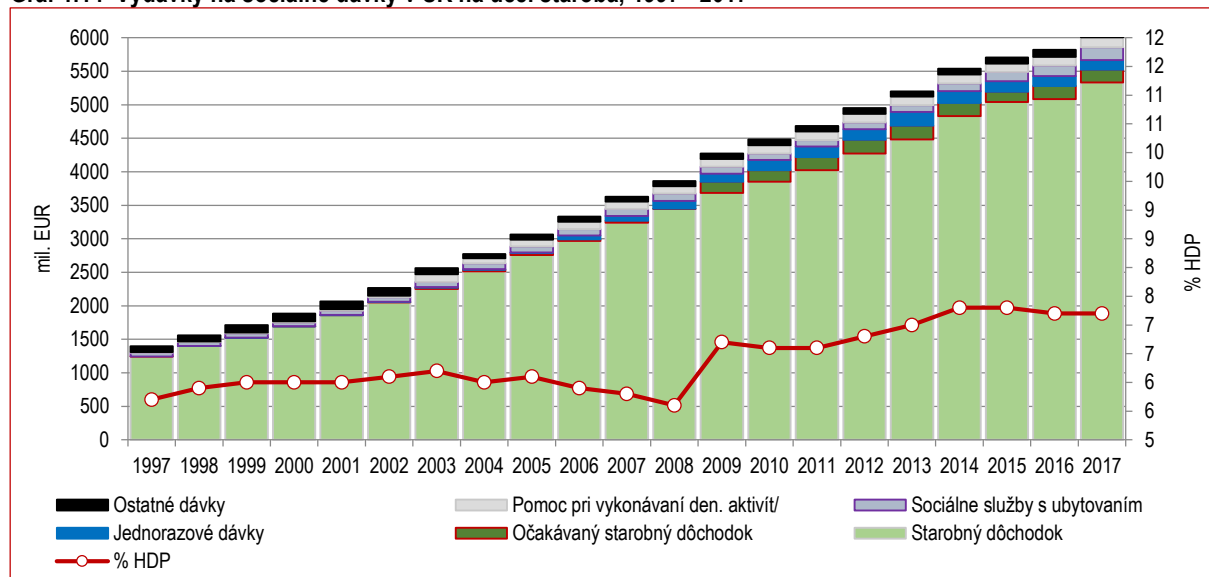

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

Medziročné indexy na výdavky na starobné dôchodky boli extrémne pre index 1998/1997 (12,6 %) a po krízovom roku klesol index 2010/2009 na 4,5 %. V porovnaní s rokom 1997 sa zvýšili výdavky na účel staroba 4,4-násobne. V sledovanom období sa výdavky pohybovali v rozmedzí od 5,6 % (2008) do 7,3 % (2015) HDP. Od roku 2009 je klasifikovaný výsluhový starobný dôchodok vo veku poberateľov do 62 roku života ako očakávaný starobný dôchodok. Do tejto kategórie sú zahrnuté aj doplnkové výsluhové dôchodky (kategória zamestnancov 3 a 4).

Výdavky na dávky na účel staroba sa pohybovali od 31,1 % (1997 - 1998) až po 40,8 % (2015). V roku 2017 dosiahli 39,8 % z celkových výdavkov na sociálne dávky. Hlavnou príčinou bolo starnutie populácie SR a rast počtu poberateľov starobných dôchodkov.

Graf 1.14 Výdavky na sociálne dávky v SR na účel staroba, 1997 - 2017

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

1.2.4 Výdavky na účel pozostalí v SR (Programy sociálnej ochrany č.: 5, 10, 11, 13, 18, 19, 20)

Účel pozostalí zahŕňa dávky, ktoré:

- poskytujú dočasný alebo stály príjem osobám, ktoré utrpeli stratu manžela/manželky alebo pokrvného príbuzného obvykle vtedy, keď tento predstavoval pre užívateľa hlavného živateľa,
- kompenzujú pozostalým náklady na pohreb alebo ťažkosti spôsobené úmrtím člena rodiny,
- poskytujú tovary a služby oprávneným pozostalým.

Vdovský/vdovecký alebo sirotsky dôchodok: pravidelné platby osobám, ktorých nárok vyplýva z ich vzťahu k zosnulému chránenému týmto programom (vdovy, vdovci, siroty a podobne).

Finančná podpora pri úmrtí: jednorazová platba tomu, ktorého nárok vyplýva z jeho vzťahu k zosnulému (vdovy, vdovci, siroty a podobne).

Iné peňažné dávky: iné periodické alebo jednorazové platby poskytované pozostalému na základe odvodeného práva.

Výdavky na pohreb: čiastky platené na výdavky za pohreb, pochovanie (alebo iné uloženie pozostatkov) zosnulej osoby chránenej programom. Táto dávka je spravidla poskytovaná osobám, ktoré hradia tieto náklady.

Iné vecné dávky: rôzne tovary a služby poskytované pozostalým, aby sa mohli zúčastniť spoločenského života.

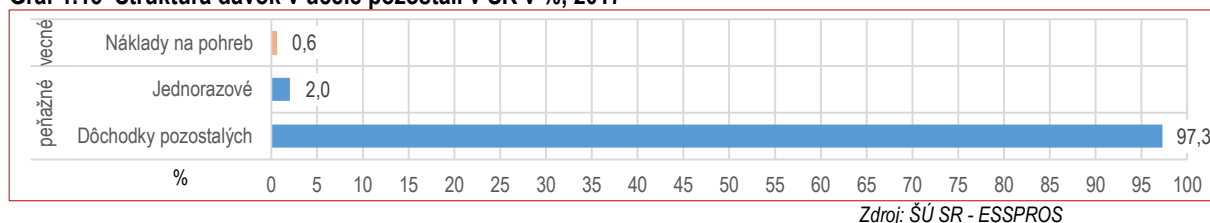
Tab. 1.8 Výdavky na sociálne dávky v SR na účel pozostalí, 2017

Ukazovateľ	mil. EUR	%	EUR na obyv. s. c. 2010	PPS na obyv.	% HDP	Index 2017/2016
Dávky sociálnej ochrany	730,7	100,0	121,6	205,5	0,9	104,0
Netestované dávky na príjem	725,6	99,3	120,7	204,0	0,9	104,0
Peňažné dávky	721,5	98,7	120,0	202,9	0,9	104,0
Periodické	711,6	97,4	118,4	200,1	0,8	103,8
Dôchodky pozostalých	711,0	97,3	118,3	199,9	0,8	103,8
Iné peňažné periodické dávky	0,6	0,1	0,1	0,2	0,0	190,0
Jednorazové	9,9	1,4	1,7	2,8	0,0	123,9
Finančná podpora pri úmrtí	0,3	0,0	0,1	0,1	0,0	160,0
Iné jednorazové dávky	9,6	1,3	1,6	2,7	0,0	122,9
Vecné dávky	4,1	0,6	0,7	1,2	0,0	100,5
Náklady na pohreb	4,1	0,6	0,7	1,2	0,0	100,5
Iné vecné dávky	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Testované dávky na príjem	5,1	0,7	0,8	1,4	0,0	95,47
Peňažné dávky	5,1	0,7	0,8	1,4	0,0	95,47
Vecné dávky	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

Výdavky na účel **pozostalí** v roku 2017 dosiahli 730,7 mil. eur a medziročne vzrástli o 4,0 %. V účele pozostalí prevládali peňažné dávky financované zo sociálneho poistenia a štátneho rozpočtu. V roku 2017 bol podiel výdavkov na pozostalostné dôchodky 97,3 % (sólo a v súbehu dôchodky vdovské vdovecké, sirotské a výsluhové). Podiel výdavkov na jednorazové dávky (napr. vianočný príspevok k dôchodkom) tvoril 2,0 %.

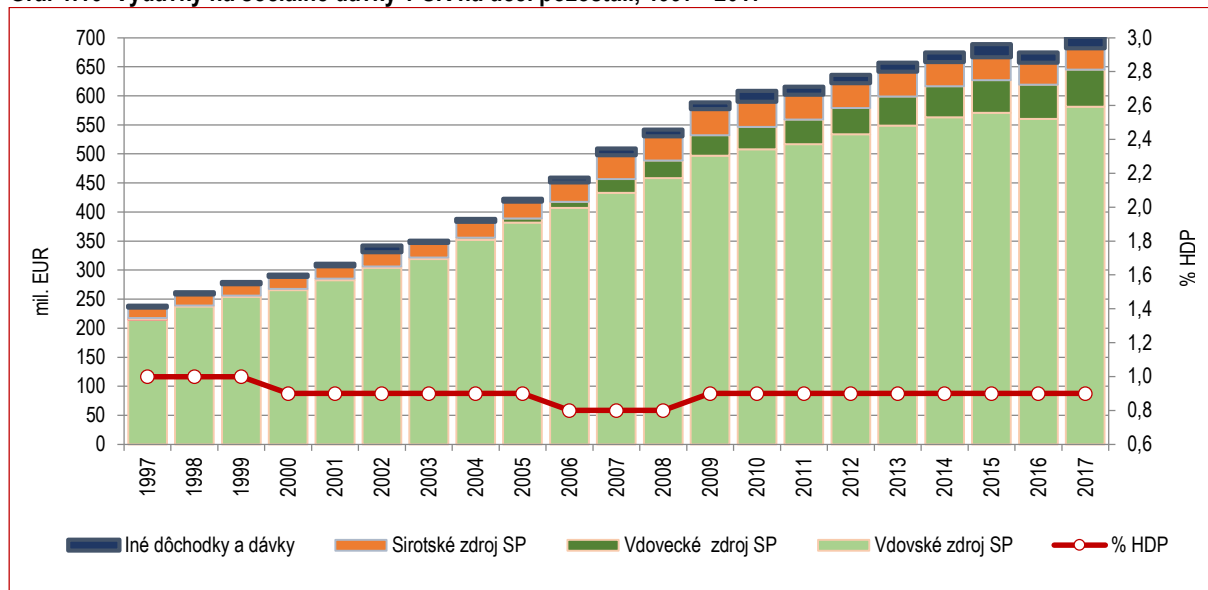
Graf 1.15 Štruktúra dávok v účele pozostalí v SR v %, 2017

V porovnaní s rokom 1997 sa výdavky na účel pozostalí zvýšili 3,1-násobne. V sledovanom období sa výdavky pohybovali v rozmedzí od 0,8 do 1,0 % z HDP. Zmenou legislatívy po 1.1.2005 sa zmenili podmienky nároku na poberanie vdoveckého dôchodku a postupne sa zvyšoval počet poberateľov vdoveckých dôchodkov a výdavky na tieto dávky. Medziročné indexy na výdavky na pozostalostné dôchodky (sólo a v súbehu vdovské, vdovecké, sirotské) boli extrémne pre index 2004/2003 (11,2 %). Medziročný index 2017/2016 bol 3,8 %.

Dávky na účel pozostalí tvorili v rámci celkových výdavkov na dávky sociálnej ochrany najmenší podiel v rokoch 2016 a 2017 (4,7 %) a najväčší v rokoch 2005 a 2007 (5,5 %).

Graf 1.16 Výdavky na sociálne dávky v SR na účel pozostalí, 1997 - 2017

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

1.2.5 Výdavky na účel rodina/deti v SR (Programy sociálnej ochrany č.: 1, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 23)

Účel rodina/deti zahŕňa dávky, ktoré:

- poskytujú finančnú podporu domácnostiam na výchovu detí,
- poskytujú finančnú pomoc osobám, ktoré podporujú iných príbuzných než sú deti,
- poskytujú sociálne služby špeciálne určené na pomoc a ochranu rodiny, najmä detí.

Dávka na udržanie príjmu v prípade narodenia dieťaťa: platby jednorazové alebo závislé od zárobku určené na kompenzáciu chránenej osoby za stratu zárobku vzhľadom k neprítomnosti v práci v súvislosti s narodením dieťaťa na obdobie pred a/alebo po pôrode alebo v súvislosti s adopciou. Dávku možno vyplácať aj otcovi.

Podpora pri narodení: dávky zvyčajne platené ako jednorazová suma alebo v splátkach v prípade narodenia dieťaťa alebo adopcie.

Dávka na materskú dovolenku: dávka platená buď matke alebo otcovi v prípade prerušenia zamestnania alebo obmedzenia pracovnej doby v záujme umožniť výchovu dieťaťa zvyčajne v nízkom veku.

Rodinný alebo detský prídavok: pravidelné platby členovi domácnosti s nezaopatrenými deťmi, ktoré majú pomôcť s nákladmi na výchovu detí.

Iné peňažné dávky: dávky platené nezávisle od rodinných prídavkov na podporu domácností a pomoc pri úhrade špecifických nákladov, ako sú náklady vznikajúce zo špecifických potrieb rodín s osamelým rodičom alebo rodín s hendikepovanými deťmi.

Detská denná starostlivosť: prístrešie a strava poskytované deťom predškolského veku počas dňa alebo časti dňa. Vekový limit pre dieťa predškolského veku je definovaný v národnej legislatíve. Sem je zahrnutá aj finančná pomoc pre platenie zdravotnej sestry, ktorá dohliada na deti počas dňa.

Bývanie: prístrešok a strava poskytované deťom a rodinám na permanentnom základe (ako sú opatrovateľské ústavy a pestúnske rodiny).

Domáca pomoc: tovary a služby poskytované doma deťom a/alebo tým, ktorí sa o nich starajú.

Iné vecné dávky: rôzne tovary a služby poskytované rodinám, mladým ľuďom alebo deťom (centrá voľného času), vrátane zníženia cien, taríf, cestovného atď. pre deti alebo veľké rodiny, ktoré sa vyslovene poskytujú na sociálnu ochranu.

Tab. 1.9 Výdavky na sociálne dávky na účel rodina/deti, 2017

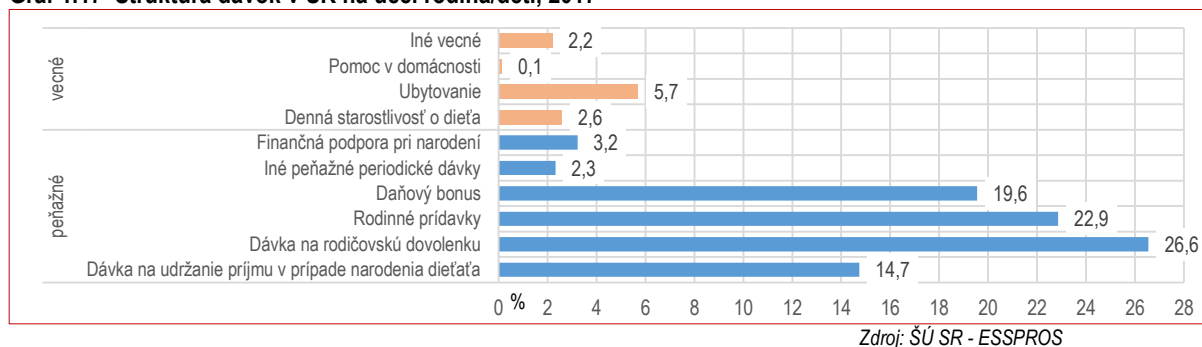
Ukazovateľ	mil. EUR	%	EUR na obyv. s. c. 2010	PPS na obyv.	% HDP	Index 2017/2016
Dávky sociálnej ochrany	1 362,0	100,0	226,6	383,0	1,6	104,5
Netestované dávky na príjem	1 343,8	98,7	223,6	377,9	1,6	104,9
Peňažné dávky	1 198,6	88,0	199,4	337,0	1,4	105,1
Periodické	1 153,7	84,7	191,9	324,4	1,4	105,3
Dávka na udržanie príjmu v prípade narodenia dieťaťa	200,8	14,7	33,4	56,5	0,2	131,6
Dávka na rodičovskú dovolenku	361,6	26,6	60,2	101,7	0,4	102,5
Rodinné alebo detské prídavky*	577,7	42,4	96,1	162,4	0,7	99,9
Iné peňažné periodické dávky	13,5	1,0	2,3	3,8	0,0	108,9
Jednorazové	44,9	3,3	7,5	12,6	0,1	100,4
Finančná podpora pri narodení	44,0	3,2	7,3	12,4	0,1	100,3
Dávka na rodičovskú dovolenku	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Iné jednorazové dávky	0,9	0,1	0,2	0,3	0,0	109,8
Vecné dávky	145,2	10,7	24,2	40,8	0,2	103,6
Denná starostlivosť o dieťa	35,5	2,6	5,9	10,0	0,0	285,0
Ubytovanie	77,6	5,7	12,9	21,8	0,1	95,9
Pomoc v domácnosti	2,0	0,1	0,3	0,6	0,0	101,0
Iné vecné dávky	30,1	2,2	5,0	8,5	0,0	67,1
Testované dávky na príjem	18,2	1,3	3,0	5,1	0,0	79,8
Peňažné dávky	18,2	1,3	3,0	5,1	0,0	79,8
Vecné dávky	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x

*vrátane daňového bonusu na dieťa

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

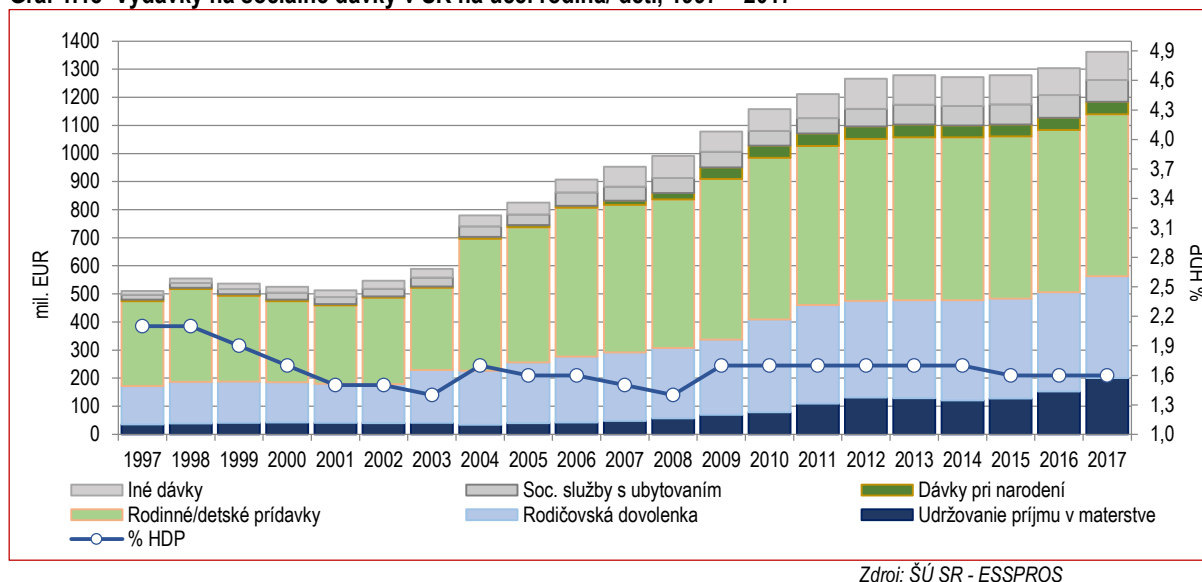
Výdavky na účel rodina/deti v roku 2017 dosiahli 1 362,0 mil. eur (1,6 % HDP). V účele rodina/deti prevládali peňažné dávky financované zo štátneho rozpočtu a z nemocenského poistenia. Medziročne sa výdavky zvýšili o 4,5 %.

Graf 1.17 Štruktúra dávok v SR na účel rodina/deti, 2017

V roku 2017 bol podiel výdavkov na rodičovskú dovolenku (rodičovský príspevok) 26,6 %, na rodinné prídavky 22,9 %, na daňový bonus 19,6 % a na jednorazovú finančnú podporu pri narodení dieťaťa 3,2 %. Z vecných dávok výdavky na ubytovanie (detské domovy a iné sociálne zariadenia pre matky s deťmi) tvorili 5,7 %. Do výdavkov na dennú starostlivosť boli zaradené aj výdavky obcí na jasle a škôlky (2,6 %).

Graf 1.18 Výdavky na sociálne dávky v SR na účel rodina/ deti, 1997 - 2017

V porovnaní s rokom 1997 sa výdavky na tento účel zvýšili 2,7 krát. Najvyšší podiel z HDP tvorili výdavky na účel rodina/deti v roku 1997 a 1998 (2,1 %), najnižší v roku 2003 a 2008 (1,4 %). Medziročné indexy na výdavky na účel rodina/deti boli extrémne pre indexy 2004/2003 (32,4 %) a pre index 1999/1998 (-3,3 %). Od roku 2004 sa výdavky na tento účel zvýšili najmä z dôvodu legislatívnych zmien, napr.: zavedenie daňového bonusu na nezaopatrené dieťa, rodinné prídavky nie sú testované na príjem a sú valorizované. Od 1.1.2009 nadobudol účinnosť zákon o príspevku na starostlivosť o dieťa pre pracujúceho alebo študujúceho rodiča a od 1.1.2014 nadobudol účinnosť nový zákon o príspevku pri narodení dieťaťa. Vplyvom poklesu počtu nezaopatrených detí klesol medziročný index 2015/2014 na 0,6 %.

Podiel výdavkov na účel rodina/deti z výdavkov na sociálne dávky bol minimálny v roku 2002 (8,1 %) a maximálny v roku 1997 (11,4 %).

1.2.6 Výdavky na účel nezamestnanosť v SR (Programy sociálnej ochrany č.: 3, 7, 8, 13, 16, 18, 21)

Účel nezamestnanosť zahŕňa dávky, ktoré:

- nahradzujú celkom alebo sčasti príjem, o ktorý pracovník prišiel v súvislosti so stratou zárobkovej činnosti,
- poskytujú minimálne životné prostriedky alebo príjem osobám, ktoré vstupujú alebo sa vracajú na pracovný trh,
- kompenzujú stratu zárobkov vo vzťahu k čiastočnej nezamestnanosti,
- nahradzujú celkom alebo čiastočne príjem, o ktorý prichádza starší pracovník odchodom zo zárobkovej činnosti do dôchodku dosiahnutím zákonom stanoveného veku odchodu do dôchodku kvôli znižovaniu pracovných miest z ekonomických dôvodov,
- prispievajú na náklady na zaškolenie alebo rekvalifikáciu osôb, ktoré si hľadajú zamestnanie,
- pomáhajú nezamestnaným osobám uhradiť cestovné alebo presťahovanie kvôli získaniu zamestnania,
- poskytujú pomoc a úľavu pri úhrade príslušných tovarov a služieb.

Účel nezamestnanosť obsahuje predovšetkým pasívne opatrenia trhu práce.

Plné dávky v nezamestnanosti: dávky kompenzujúce stratu zárobku vtedy, keď je osoba spôsobilá pracovať a je práceschopná, ale nemôže si nájsť vhodné zamestnanie, vrátane osôb, ktoré predtým neboli zamestnané.

Čiastočné dávky v nezamestnanosti: dávky kompenzujúce stratu mzdy alebo platu vzhľadom k formálnej dohode o zamestnaní na skrátený pracovný úväzok a/alebo sporadické pracovné rozpisy bez ohľadu na ich príčinu (podnikateľská recesia alebo spomalenie rozvoja podnikania, zlyhanie vybavenia, klimatické podmienky, nehody a tak ďalej) a keď vzťah zamestnávateľ/zamestnanec pokračuje.

Dávky pre predčasný odchod do dôchodku z dôvodov trhu práce: periodické platby starším pracujúcim odchádzajúcim do dôchodku pred dosiahnutím zákonného/ štandardného dôchodkového veku vzhľadom k nezamestnanosti alebo k obmedzeniu práce spôsobenému ekonomickými opatreniami, akými sú reštrukturalizácia priemyselného odvetvia alebo podniku. Tieto platby zvyčajne zanikajú, keď užívateľ získa nárok na starobný dôchodok.

Prídavok na odborný výcvik: platby z fondov sociálneho zabezpečenia alebo verejných úradov pre cieľové skupiny ekonomicky aktívnych osôb, ktoré sa zúčastňujú vzdelávacích programov, ktorých cieľom je rozvinúť ich potenciál pre zamestnanosť.

Kompenzácia za nadbytočnosť: kapitálové čiastky platené zamestnancom, ktorí prišli o prácu nie vlastnou chybou v takom podniku, ktorý zanecháva alebo obmedzuje svoje aktivity.

Iné peňažné dávky: iná finančná podpora, najmä platby dlhodobu nezamestnaným, akými sú štartovacie stimuly formou vyplácania dávky v nezamestnanosti.

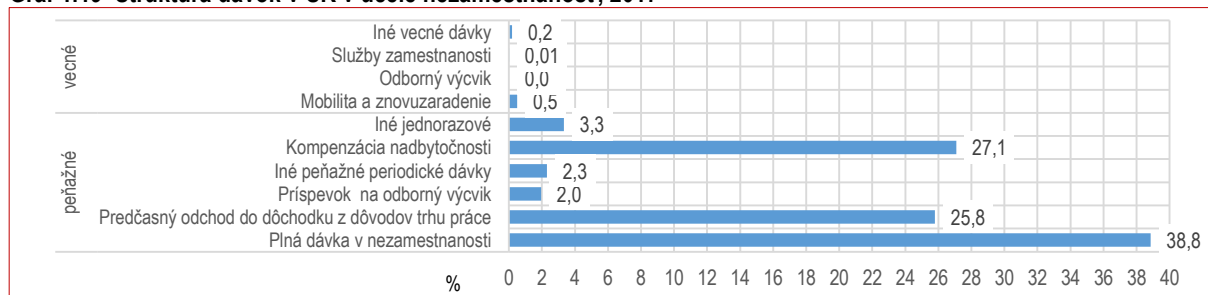
Mobilita a presťahovanie: platby z fondov sociálneho zabezpečenia alebo verejných úradov pre nezamestnané osoby na podporu ich prechodu do ďalšej lokality ich zamestnania v záujme hľadania alebo získania práce.

Odborný výcvik: platby z fondov sociálneho zabezpečenia alebo verejných úradov inštitúciám, ktoré poskytujú odborný výcvik ľuďom bez práce alebo s rizikom straty práce v krátkom čase, aby rozvinuli svoj potenciál pre ďalšie zamestnanie.

Služby na umiestnenie a pomoc pri hľadaní zamestnania pokrývajú sprostredkovanie, informácie a služby profesijného vedenia poskytované agentúrami na pracovné zaradenie/zamestnanosť.

Iné vecné dávky: vecné dávky inde neklasifikované, akými je poskytnutie bývania, jedla alebo šatstva alebo podobná podpora nezamestnaným osobám a ich rodinám, vrátane zníženia cien, taríf, cestovného atď. pre nezamestnané osoby.

Graf 1.19 Štruktúra dávok v SR v účele nezamestnanosť, 2017

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

V účele nezamestnanosť prevládali peňažné dávky financované zo sociálneho poistenia, najmä dávky v nezamestnanosti (38,8 %), odstupné platené zamestnávateľmi (27,1 %) a predčasný dôchodok (25,8 %). Z vecných dávok sa medziročne zvýšil index príspevku na dochádzku za prácou o 37,3 %.

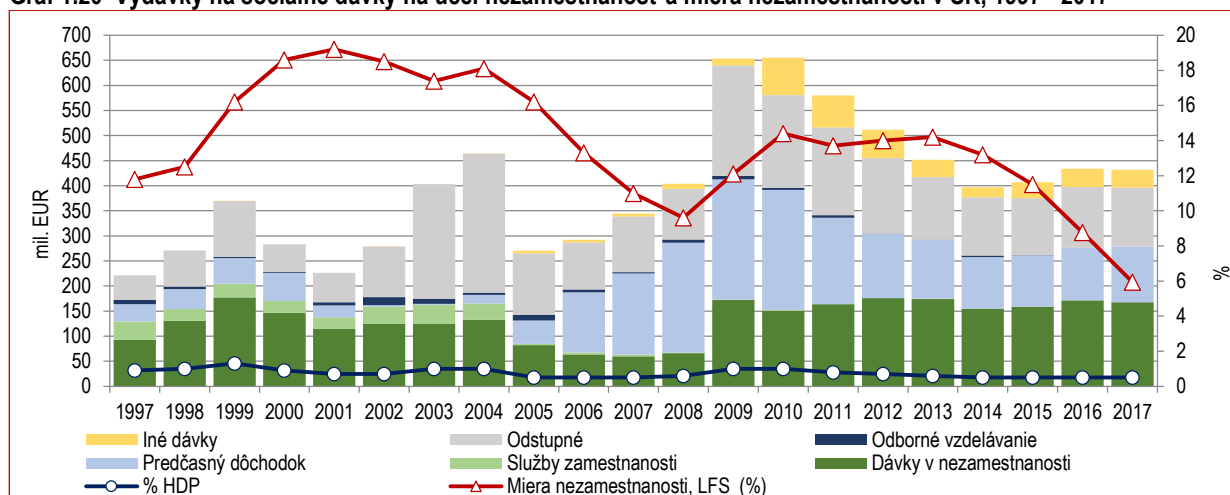
Tab. 1.10 Výdavky na sociálne dávky na účel nezamestnanosť v SR, 2017

Ukazovateľ	mil. EUR	%	EUR na obyv. s. c. 2010	PPS na obyv.	% HDP	Index 2017/2016
Dávky sociálnej ochrany	431,6	100,0	71,8	121,4	0,5	99,5
Netestované dávky na príjem	430,7	99,8	71,7	121,1	0,5	99,5
Peňažné dávky	427,6	99,1	71,2	120,2	0,5	99,3
Periodické	297,3	68,9	49,5	83,6	0,4	98,8
Plná dávka v nezamestnanosti	167,7	38,8	27,9	47,1	0,2	97,7
Čiastočná dávka v nezamestnanosti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Predčasný odchod do dôchodku z dôvodov trhu práce	111,3	25,8	18,5	31,3	0,1	106,4
Príspevok na odborný výcvik	8,4	2,0	1,4	2,4	0,0	51,0
Iné peňažné periodické dávky	9,9	2,3	1,7	2,8	0,0	120,4
Jednorazové	130,3	30,2	21,7	36,6	0,2	100,7
Príspevok na odborný výcvik	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Kompenzácia nadbytočnosti	116,9	27,1	19,5	32,9	0,1	96,4
Iné jednorazové dávky	13,4	3,1	2,2	3,8	0,0	163,2
Vecné dávky	3,0	0,7	0,5	0,9	0,0	130,7
Mobilita a znovuzaradenie	2,2	0,5	0,4	0,6	0,0	137,3
Odborný výcvik	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Služby zamestnanosti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Iné vecné dávky	0,9	0,2	0,1	0,2	0,0	123,2
Testované dávky	1,0	0,2	0,2	0,3	0,0	80,2
Peňažné dávky	1,0	0,2	0,2	0,3	0,0	80,2
Vecné dávky	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

Výdavky na účel **nezamestnanosť** v roku 2017 dosiahli 431,6 mil. eur a v porovnaní s rokom 1997 sa zvýšili 1,9 krát. Najvyšší podiel z HDP tvorili výdavky na tento účel v roku 1999 (1,3 %), najnižší v rokoch 2005 - 2007 a 2014 - 2017 (0,5 %). Medziročné indexy na výdavky na účel nezamestnanosť boli extrémne pre index 2009/2008 (61,7 %) a index 2005/2004 (-41,6 %). Legislatívnymi zmenami bol predčasný dôchodok v roku 2002 zrušený a znova obnovený od roku 2004. Výkyvy výdavkov na dávku v nezamestnanosti v sledovanom období boli závislé od legislatívnych zmien podmienok nároku na dávku, ich vymeriavacích základov a počtu poberateľov. Podiel odstupného, ktoré vyplatili zamestnávatelia svojim zamestnancom, bol najvyšší v roku 2004 až 59,7 % a najnižší v roku 2000 len 19,4 % zo všetkých dávok v tomto účele. Výdavky na služby zamestnanosti poskytované úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny boli od roku 2005 zahrnuté do administratívnych výdavkov programu sociálnej ochrany č. 21 (Politiky trhu práce). Podiel výdavkov na účel nezamestnanosť z celkových výdavkov bol najnižší v roku 2017 (2,8 %) a v rokoch (2014 - 2016) dosiahol 2,9 %. Najvyšší bol v roku 1999 (6,8 %). Miera nezamestnanosti bola v sledovanom období najnižšia v roku 2017, dosiahla 5,9 %.

Graf 1.20 Výdavky na sociálne dávky na účel nezamestnanosť a miera nezamestnanosti v SR, 1997 - 2017

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

1.2.7 Výdavky na účely bývanie a sociálne vylúčenie v SR (Programy sociálnej ochrany č.: 5, 6, 7, 8, 9, 12, 15)

Cieľom dávok v účele bývanie je pomôcť domácnostiam hradiť náklady na bývanie. Dôležitým kritériom pre definovanie rozsahu účelu bývanie je existencia testovania na príjem oprávňujúceho k dávke.

Dokonca aj keď sú dávky na bývanie vyplácané v hotovosti ako doplnok ku starobnému dôchodku alebo k dávkam minimálne zaručeného príjmu, v účele bývanie sú tieto klasifikované ako vecné dávky.

Dávka nájomného: bežný prevod po testovaní na príjem pridelený nájomníkovi verejným úradom dočasne alebo na dlhodobej báze, aby sa mu pomohlo s nákladmi na nájom.

Sociálne bývanie: podkategória dávky nájomného. Strata príjmu nájomného z dôvodu súčasného zavedenia nekomerčného nájomného. Pridelenie bývanie za nekomerčné nájomné sa musí stanoviť po preskúmaní príjmov a/alebo majetku domácnosti.

Dávka vlastníkom - nájomcom: bežný prevod po testovaní na príjem pridelený verejným úradom vlastníkom, resp. nájomcom pre zmiernenie ich súčasných nákladov na bývanie (v praxi často pomoc pri platení hypoték a/alebo úroku). Všetky kapitálové prevody (osobitne investičné granty) sú vylúčené.

Pojem sociálneho vylúčenia je viacrozmerný: týka sa predovšetkým nedostatočnej úrovne príjmov (chudoba), ale aj nestabilnej situácie v oblasti zdravia, vzdelania a zamestnanosti.

Tento účel sa vzťahuje k „sociálne vylúčeným“ alebo k „tým, ktorí sú vystavení riziku sociálneho vylúčenia“. Všeobecne možno cieľové skupiny identifikovať (okrem iného) ako chudobných ľudí, migrantov, utečencov, narkomanov a alkoholikov, obeť násilnej kriminality.

Podpora príjmu: pravidelné platby osobám s nedostatočnými zdrojmi. Podmienky pre nárok môžu byť spojené nielen s osobnými zdrojmi, ale aj s národnosťou, miestom bydliska, vekom, pracovnou schopnosťou a rodinným stavom. Vyplácanie dávky môže mať obmedzené alebo neobmedzené trvanie; môže byť vyplácaná jednotlivcovi alebo rodine a poskytovaná ústrednou štátnou správou alebo miestnou samosprávou.

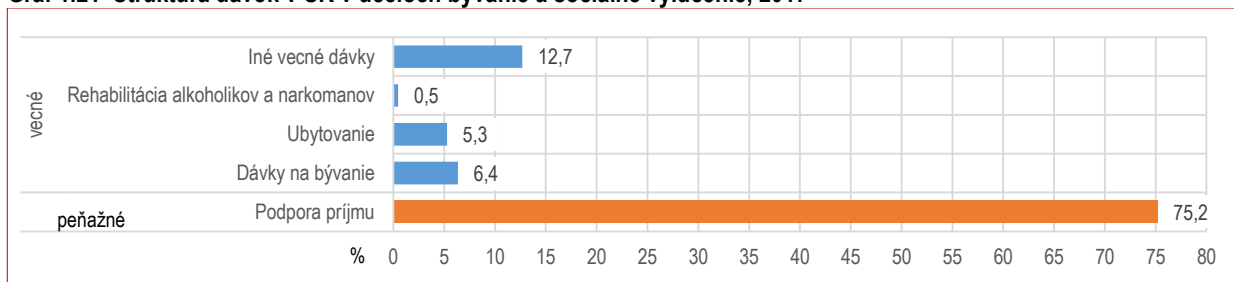
Iné peňažné dávky: podpora chudobných a ohrozených ľudí. Tieto dávky môžu vyplácať súkromné neziskové organizácie.

Bývanie: prístrešie a strava poskytovaná chudobným alebo ohrozeným ľuďom, keď tieto služby nemožno klasifikovať pod iným účelom. Môže ísť o krátkodobú pomoc v zberných strediskách, útulkoch atď. alebo na pravidelnejšej báze v špeciálnych zariadeniach, penziónoch, prijímacích rodinách a tak ďalej.

Rehabilitácia alkoholikov a narkomanov: liečenie závislosti na alkohole a drogách zamerané na rekonštrukciu spoločenského života závislých, urobiť z nich ľudí schopných samostatného života.

Iné vecné dávky: základné služby a tovary na pomoc ohrozeným ľuďom, ako je poradenská služba, denný prístrešok, pomoc pri vykonávaní každodenných povinností, strava, oblečenie, palivo atď. Sem sa tiež zahŕňa právna pomoc poskytovaná pri testovaní na príjem.

Graf 1.21 Štruktúra dávok v SR v účeloch bývanie a sociálne vylúčenie, 2017

Zdroj: ŠÚ SR – ESSPROS

Výdavky na účely **bývanie a sociálne vylúčenie** v roku 2017 dosiahli 256,1 mil. eur (0,4 % z HDP) a v porovnaní s rokom 1997 sa zvýšili 1,5 krát.

V účeloch bývanie a sociálne vylúčenie prevládala najmä testovaná pravidelná peňažná dávka podpora príjmu (pomoc v hmotnej núdzi s podielom 75,2 %) financovaná zo štátneho rozpočtu. Z vecných dávok bol významný štátny príspevok mladým k hypotekárnemu úveru (6,4 % podiel).

Tab. 1.11 Výdavky na sociálne dávky v SR na účel bývanie, 2017

Ukazovateľ	mil. EUR	%	EUR na obyv. s. c. 2010	PPS na obyv.	% HDP	Index 2017/2016
Testované dávky na príjem	43,8	100,0	7,3	12,3	0,1	135,3
Vecné dávky	43,8	100,0	7,3	12,3	0,1	135,3
Dávka na zabezpečenie ubytovania¹⁾	13,5	30,8	7,3	12,3	0,1	x
Sociálne bývanie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Iná dávka pre zabezpečenie ubytovania	13,5	30,8	0,0	0,0	0,0	x
Dávky pre vlastníkov-nájomníkov	30,3	69,2	2,3	3,8	0,0	103,1

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

¹⁾ údaje sú čiastočne zahnuté aj vo funkcii sociálne vylúčenie

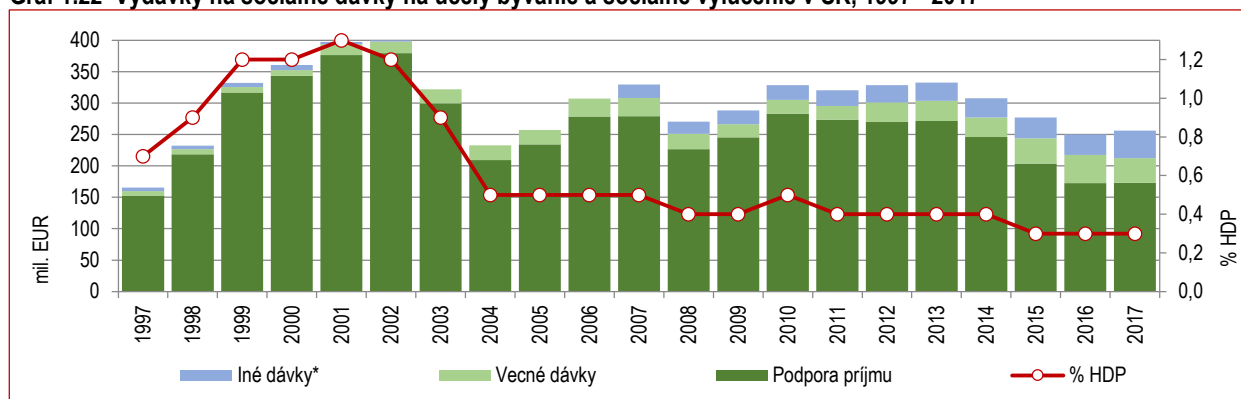
Tab. 1.12 Výdavky na sociálne dávky na účel sociálne vylúčenie v SR, 2017

Ukazovateľ	mil. EUR	%	EUR na obyv. s. c. 2010	PPS na obyv.	% HDP	Index 2017/2016
Dávky sociálnej ochrany	212,3	100,0	35,3	59,7	0,3	97,6
Netestované dávky na príjem	39,2	18,5	6,5	11,0	0,0	86,6
Peňažné dávky	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Periodické	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Podpora príjmu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Iné peňažné periodické dávky	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Jednorazové	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Iné peňažné jednorazové dávky	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Vecné dávky	39,2	18,5	6,5	11,0	0,0	86,6
Ubytovanie	11,2	5,3	1,9	3,2	0,0	114,4
Rehabilitácia alkoholikov a narkomanov	1,0	0,5	0,2	0,3	0,0	10,2
Iné vecné dávky	26,9	12,7	4,5	7,6	0,0	106,0
Testované dávky	173,1	81,5	28,8	48,7	0,2	100,4
Peňažné dávky	173,1	81,5	28,8	48,7	0,2	100,4
Vecné dávky	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

Medziročné indexy na dávky v účele bývanie a sociálne vylúčenie boli extrémne pre index 1999/1998 (42,9 %) a pre index 2004/2003 (-27,7 %). Najvyšší podiel z HDP tvorili výdavky na tieto účely v roku 2001 (1,3 %), najnižší v období 2015 - 2017 (0,3 %).

Podiel výdavkov na účely bývanie a sociálne vylúčenie z celkových výdavkov na sociálne dávky sa pohyboval od 1,7 % v rokoch 2016 - 2017 do 6,8 % v roku 2001.

Graf 1.22 Výdavky na sociálne dávky na účely bývanie a sociálne vylúčenie v SR, 1997 - 2017

* od roku 2007 vrátane štátneho príspevku pre mladých

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

2. Výdavky na dôchodky v SR (Programy sociálnej ochrany č. 5, 11, 13, 18, 19, 20, 22)

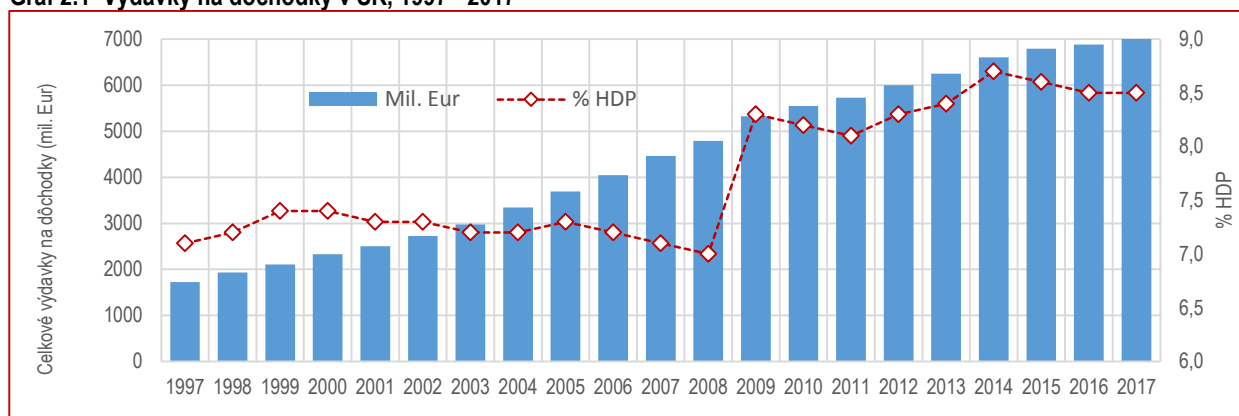
Dôchodok je vo všeobecnosti pravidelná peňažná dávka vyplácaná za účelom udržania alebo podpory príjmu dôchodcu. Nárok na dôchodok je viazaný na podmienku, že poberateľ predtým platil sociálne odvody do poisťných dôchodkových fondov (resp. dane) v presne stanovenom minimálnom období a výške. Metodika ESSPROS stanovuje 7 kategórií dôchodkov v nasledovných účeloch:

- zdravotné postihnutie (invalidný dôchodok a predčasný dôchodok v dôsledku zníženej pracovnej schopnosti),
- staroba (starobný dôchodok, predpokladaný predčasný starobný dôchodok, čiastočný starobný dôchodok),
- pozostalí (pozostalostný dôchodok: vdovský, vdovecký a sirotsky),
- nezamestnanosť (predčasný dôchodok z dôvodu situácie na trhu práce).

Každá zo 7 dôchodkových kategórií sa ďalej rozdeľuje do dvoch podkategórií, t. j. netestované a testované dôchodky. Dôchodky a dôchodkové dávky sa vyplácajú najmä v účeloch staroba, pozostalí, zdravotné postihnutie a čiastočne aj v účele nezamestnanosť.

Dôchodkové sociálne dávky sú iné sociálne dávky ako dôchodky vyplácané poberateľom dôchodkov, (napr. jednorazové peňažné alebo vecné dávky, napr. vianočný príspevok k dôchodkom).

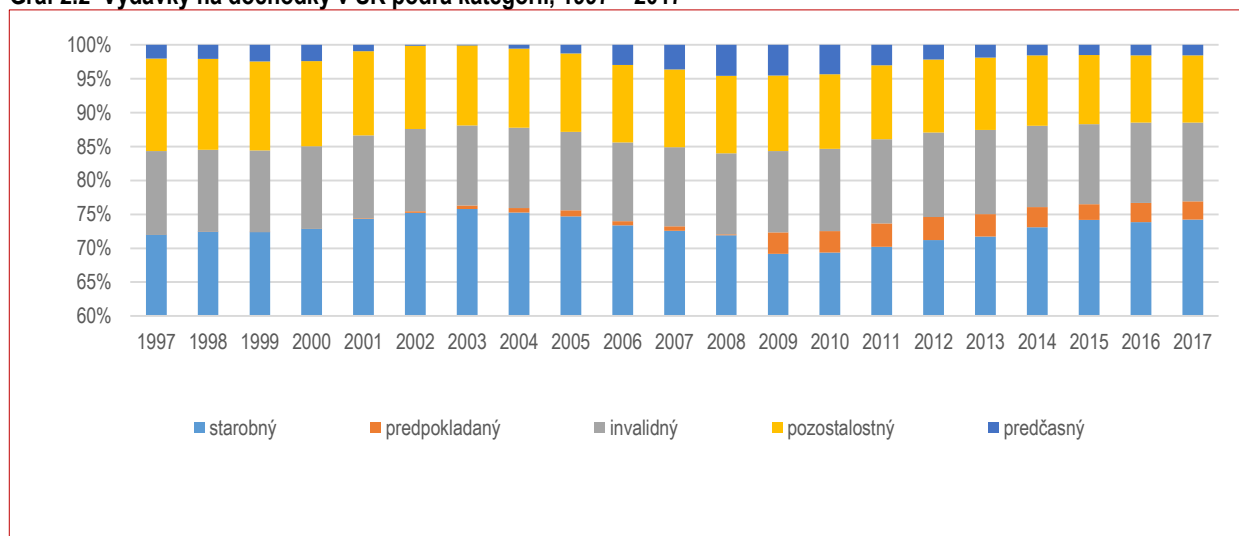
Graf 2.1 Výdavky na dôchodky v SR, 1997 - 2017

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

Celkové hrubé výdavky na dôchodky v roku 2017 dosiahli 7 182,6 mil. eur, resp. 8,5 % HDP. Na jedného obyvateľa hrubé výdavky na starobné dôchodky v roku 2017 (v s. c. roku 2010) predstavovali 887,1 eura. Najväčšiu časť výdavkov na dôchodky tvorili výdavky na starobné dôchodky (minimálne 69,2 % v roku 2009, maximálne 75,8 % v roku 2003; v roku 2017 starobné dôchodky predstavovali 74,2 % zo všetkých výdavkov na dôchodky), invalidné dôchodky (minimálne 11,5 % v roku 2005, maximálne 12,5 % v roku 2012; v roku 2017 invalidné dôchodky predstavovali podiel 11,6 %), pozostalostné dôchodky (minimálne 10,0 % v roku 2016, maximálne 13,6 % v roku 1997) a predčasné dôchodky v roku 2017 tvorili 1,5 % podiel.

Graf 2.2 Výdavky na dôchodky v SR podľa kategórií, 1997 – 2017

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

3. Počet poberateľov dôchodkov s elimináciou duplicity v SR

V súlade s legislatívou Európskeho parlamentu a Rady č. 458/2007 poberatelia dôchodkov sú definovaní ako poberatelia jednej alebo viacerých peňažných pravidelných dávok programov sociálnej ochrany vo väzbe na sedem dôchodkových kategórií (invalidný dôchodok, predčasný dôchodok z dôvodu zníženej pracovnej schopnosti, starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, čiastočný dôchodok, pozostalostný dôchodok a predčasný dôchodok z dôvodov situácie na trhu práce).

Členské štáty EÚ sú povinné poskytovať údaje o poberateľoch dôchodkov od roku 2008 (údaje za rok 2006). Cieľom modulu o poberateľoch dôchodkov je poskytnúť celkový počet príjemcov (bez dvojitého započítania):

- pre každé zo 7 kategórií dôchodkov
- pre každý zo štyroch účelov obsahujúcich tieto kategórie (invalidita, staroba, pozostalosť a nezamestnanosť)
- pre účely staroba a pozostalí
- pre agregáciu štyroch účelov na úrovni spolu (bez dvojitého započítania poberateľov dôchodkov).

Poradie krokov pri eliminácii dvojitého započítania poberateľov dôchodkov

1. Na úrovni položky vo vnútri programu
2. Na úrovni individuálnej dôchodkovej kategórie medzi programami
3. Na úrovni položky medzi netestovanými a testovanými sub-kategóriami
4. Na úrovni vo vnútri účelu
5. Na úrovni medzi účelmi (staroba a pozostalí)
6. Na úrovni úhrnu poberateľov dôchodkov

Do kategórii poberateľov dôchodkov a do celkového úhrnu dôchodcov (bez dvojitého narátavania) sú zahrnuté údaje za programy sociálnej ochrany 5 (Štátna sociálna podpora), 13 (Sociálne poistenie - silové zložky), 18 (Starobné poistenie) a 19 (Invalidné poistenie). Dôchodkové dávky vyplácané jednorazovo nie sú považované za dôchodky. Poberatelia dôchodkov zo sporivých dôchodkových programov (20 - Dôchodkové sporenie a 11 - Doplnkové dôchodkové sporenie) nie sú zahrnutí v sumárnych údajoch z dôvodu, že tieto dôchodky sú vyplácané na základe individuálnych zmlúv.

Tab. 3.1 Počet poberateľov dôchodkov (bez viacnásobného narátania) podľa kategórií dôchodkov v SR, k 31. 12. 2015 - 2017

Ukazovateľ	2015			2016			2017		
	Spolu	Ženy	Muži	Spolu	Ženy	Muži	Spolu	Ženy	Muži
Poberatelia dôchodkov - úhrn	1 415 171	832 821	582 350	1 436 589	840 033	596 556	1 449 756	844 489	605 267
Poberatelia invalidných dôchodkov	251 697	124 163	127 534	253 856	126 154	127 702	256 348	127 774	128 574
netestovaných	250 866	123 621	127 245	252 741	125 444	127 297	255 337	127 141	128 196
testovaných	831	542	289	1 115	710	405	1 011	633	378
Poberatelia dôchodkov vo funkcii staroba spolu	1 078 385	654 270	424 115	1 097 091	657 454	439 637	1 113 295	664 238	449 057
Poberatelia starobných dôchodkov	1 054 898	652 700	402 198	1 073 546	655 857	417 689	1 089 854	662 641	427 213
netestovaných	1 053 356	651 586	401 770	1 072 133	654 849	417 284	1 088 609	661 774	426 835
testovaných	1 542	1 114	428	1 413	1 008	405	1 245	867	378
Poberatelia očakávaných starobných dôchodkov	23 487	1 570	21 917	23 545	1 597	21 948	23 441	1 597	21 844
Poberatelia pozostalostných dôchodkov	364 036	310 294	53 742	370 609	313 425	57 184	369 597	311 544	58 053
Poberatelia predčasného dôchodku z dôvodov trhu práce	18 351	5 122	13 229	20 232	7 652	12 580	16 467	5 113	11 354
Poberatelia dôchodkov v účeloch staroba a pozostalí	1 153 409	710 200	443 209	1 171 499	713 603	457 896	1 185 664	718 654	467 010
Počet vyplatených dôchodkov	1 723 528	1 094 402	629 126	1 753 642	1 105 298	648 344	1 696 055	1 088 643	607 412
Počet dôchodkov vyplatených do zahraničia	23 167	14 117	9 050	24 908			26 534		

Zdroj: ŠÚ SR - ESSPROS

4. Medzinárodné porovnanie vybraných ukazovateľov sociálnej ochrany

Členské štáty EÚ majú výrazne odlišné systémy financovania sociálnej ochrany v závislosti na tom, či uprednostňujú poisťovacie systémy (54,6 % z celkových príjmov na úrovni EU-28 v roku 2016 tvorili sociálne príspevky) alebo financovanie z verejných rozpočtov (40,3 % pre EU-28).

Tab. 4.1 Príjmy na sociálnu ochranu podľa typu, 2016

Štáty	EUR na obyvateľa	PPS ¹⁾ na obyvateľa	% HDP	Štruktúra príjmov v %			
				Sociálne príspevky zamestnávateľov	Sociálne príspevky chránených osôb	Príspevky verejnej správy	Iné príjmy
EU-28	8669	8669	29,6	34,9	19,7	40,3	5,1
EU-15	10316	9584	30,5	34,4	19,5	41,1	5,1
EA-19	9550	9402	30	36,5	22,6	37,6	3,3
BE	11042	10010	29,5	39,4	19,8	39,0	1,8
BG	1264	2923	18,7	32,2	20,0	46,3	1,6
CZ	3242	5355	19,4	49,7	24,2	24,7	1,4
DK	17281	12345	35,1	9,6	7,2	77,0	6,2
DE	11957	11657	31,2	34,2	30,6	33,5	1,7
EE	2673	3766	16,2	77,8	1,2	21,0	0,1
IE	9527	7533	16,6	29,8	9,3	58,2	2,7
GR	4285	5210	26,2	31,9	22,9	39,2	6,0
ES	5357	5781	22,3	43,7	13,5	40,8	2,0
FR	11482	10856	34,4	41,3	19,0	36,7	3,1
HR	2559	4173	22,9	26,9	31,8	38,6	2,8
IT	8437	8348	30,3	34,8	14,7	48,4	2,1
CY	4168	4641	19,2	23,7	21,6	49,8	5,0
LV	1956	2925	15,3	40,6	16,6	42,2	0,6
LT	2279	3909	16,8	56,3	19,2	23,3	1,2
LU	22598	16495	24,7	26,4	23,3	43,2	7,2
HU	2199	3915	18,9	42,1	27,4	30,5	0,0
MT	3762	4622	16,6	27,2	11,0	59,7	2,1
NL	13952	12260	33,5	29,3	33,6	23,0	14,1
AT	12035	10923	29,5	36,1	26,2	36,5	1,3
PL	2343	4605	20,9	47,4	20,1	18,8	13,8
PT	4825	5915	26,7	29,8	15,6	46,0	8,7
RO	1313	2803	15,2	40,7	29,2	29,3	0,8
SI	4466	5423	22,9	27,3	40,9	30,6	1,2
SK	2873	4518	19,2	46,6	21,6	28,9	3,0
FI	12915	10516	32,8	33,9	13,3	47,8	5,0
SE	14957	11058	32	38,2	8,8	50,9	2,1
UK	11300	9146	30,8	28,2	9,9	48,8	13,1
IC*	14143	10675	29,8	31,2	6,6	44,2	18,1
NO	19040	12286	29,7	29,8	14,9	55,3	0,0
CH	23629	13919	32,7	29,9	36,0	23,6	10,5
RS	1038	2367	19,9	27,7	32,4	38,8	1,0
TR	1474	2935	15	27,6	26,4	41,0	5,1

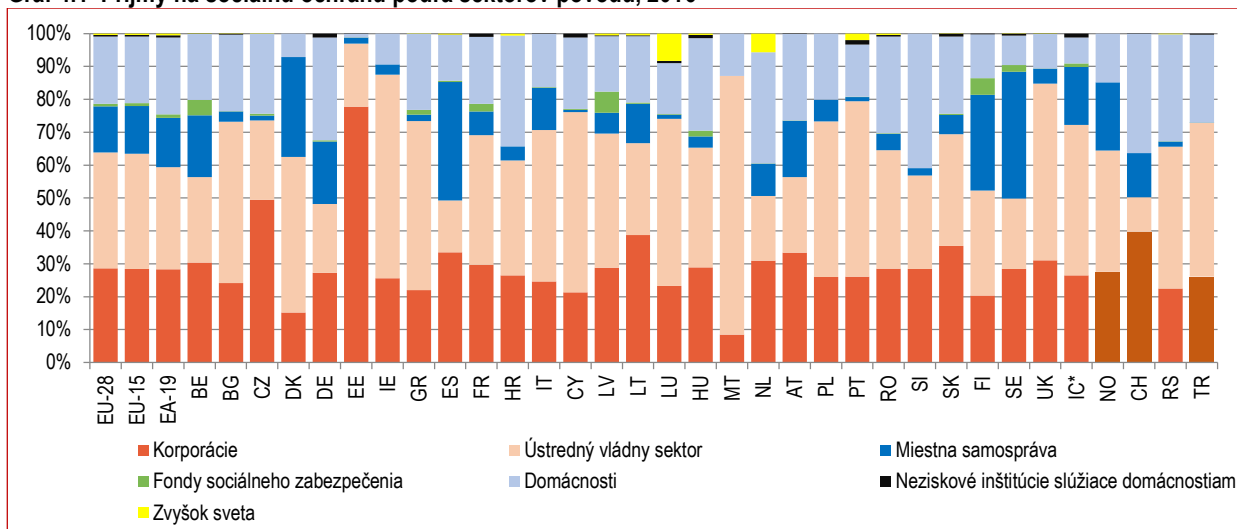
*údaj 2015

¹⁾ PPS - štandardy kúpnej sily

Zdroj: EUROSTAT EUROBASE

Rozdiely vo financovaní medzi členskými štátmi EÚ sú spôsobené historickým vývojom. Najvyšší podiel tvorili sociálne príspevky zamestnávateľov v Estónsku (77,8 %) a Litve (56,3 %), pričom v Estónsku je zároveň najnižší podiel príjmov od chránených osôb (1,2 %). Príjmy od chránených osôb dosiahli najvýznamnejší podiel v Slovinsku (40,9 %), Holandsku (33,6 %) a Chorvátsku (31,8 %), pričom v Slovinsku, Holandsku aj Chorvátsku je zároveň podiel príjmov od chránených osôb vyšší než podiel príjmov od zamestnávateľov. Prevažne z príspevkov verejnej správy je sociálna ochrana financovaná v Dánsku (77,0 %), na Malte (59,7 %) a v Írsku (58,2 %).

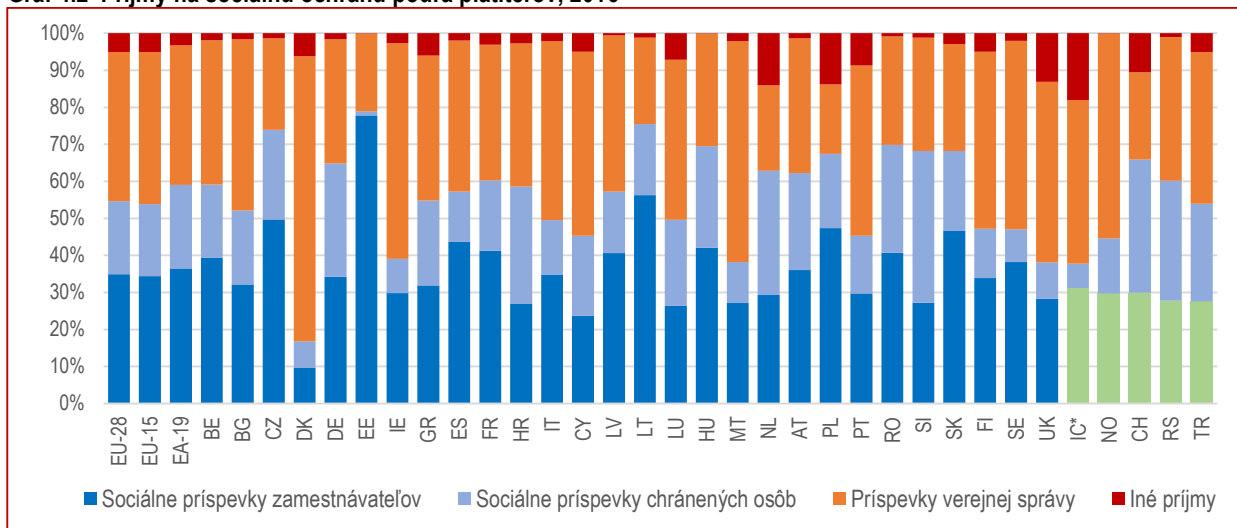
Graf 4.1 Prijmy na sociálnu ochranu podľa sektorov pôvodu, 2016

* údaj 2015

Zdroj: EUROSTAT EUROBASE

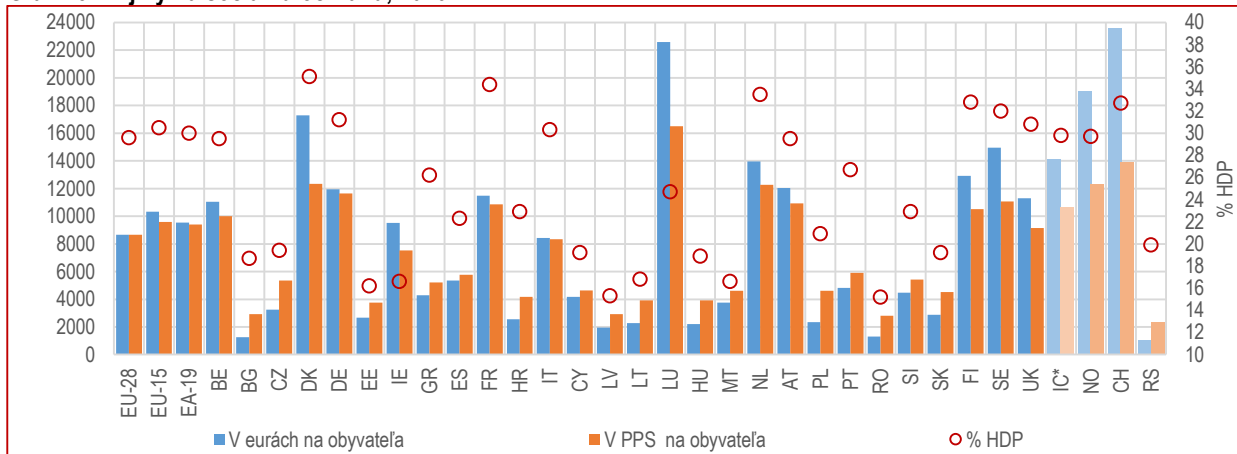
Graf 4.2 Prijmy na sociálnu ochranu podľa platiteľov, 2016

* údaj 2015

Zdroj: EUROSTAT EUROBASE

Graf 4.3 Prijmy na sociálnu ochranu, 2016

* údaj 2015

Zdroj: EUROSTAT EUROBASE

Celkové hrubé výdavky na sociálnu ochranu v EU-28 v roku 2016 dosiahli 8 227 PPS na obyvateľa (v roku 2016 v SR 4 315 PPS na obyvateľa) a 28,1 % HDP (v SR 18,3 %).

Tab. 4.2 Hrubé výdavky na sociálnu ochranu, 2016

Štáty	% z HDP	PPS ¹⁾ na obyvateľa	EUR na obyvateľa	Štruktúra sociálnych dávok podľa účelov v %						
				Choroba, zdravotná starostlivosť	Zdravotné postihnutie	Staroba	Pozostalí	Rodina/deti ²⁾	Nezamestnanosť	Bývanie, sociálne vylúčenie
EU-28*	28,1	8 227	8 227	29,4	7,4	40,2	5,5	8,7	4,6	4,2
EU-15*	28,9	9 076	9 770	29,5	7,4	39,9	5,4	8,6	4,8	4,3
EA-19*	29,2	9 145	9 290	29,3	7,3	39,5	6,7	8,2	5,6	3,5
BE	29,6	10 063	11 100	26,6	8,6	38,3	6,6	7,5	9,1	3,3
BG	17,5	2 730	1 180	27,5	7,4	44,6	5,4	10,4	3,2	1,6
CZ	18,9	5 204	3 151	32,4	6,4	43,7	3,3	8,9	2,6	2,8
DK	31,1	10 941	15 316	20,7	13,1	37,2	5,6	11,4	4,7	7,4
DE	29,4	10 998	11 281	34,9	8,1	32,3	6,4	11,4	3,5	3,4
EE	16,6	3 858	2 738	29,8	11,4	41,5	0,4	13,0	2,9	1,1
IE	15,8	7 183	9 085	38,2	5,4	31,2	2,3	8,6	10,2	4,2
GR	26,1	5 206	4 282	20,3	5,9	55,1	10,2	4,0	3,7	0,9
ES	23,7	6 165	5 713	26,4	7,2	41,4	10,0	5,3	8,3	1,4
FR	34,4	10 855	11 482	28,6	6,4	40,1	5,4	7,6	6,2	5,6
HR	21,3	3 878	2 378	33,5	10,9	34,2	9,1	8,6	2,4	1,5
IT	29,5	8 135	8 223	23,1	5,8	48,7	9,1	6,2	6,0	1,1
CY	19,1	4 616	4 146	18,6	4,2	48,7	7,5	7,1	5,5	8,4
LV	15,1	2 892	1 934	25,0	9,1	47,8	1,2	11,1	4,7	1,2
LT	15,4	3 577	2 085	31,3	9,3	42,9	2,8	7,8	3,6	2,3
LU	21,9	14 628	20 040	24,6	10,8	31,7	7,8	15,4	5,8	3,9
HU	19,1	3 956	2 222	27,6	6,3	44,5	5,5	11,9	1,7	2,4
MT	16,6	4 624	3 764	33,5	3,6	44,0	8,3	5,8	2,7	2,2
NL	29,5	10 777	12 264	32,9	9,4	38,6	4,0	4,0	4,7	6,4
AT	29,9	11 078	12 205	25,3	6,4	44,1	5,9	9,6	5,8	3,0
PL	21,0	4 638	2 360	23,6	7,6	45,5	9,1	12,5	0,9	0,8
PT	25,1	5 556	4 531	25,2	7,2	50,2	7,6	4,9	3,8	1,0
RO	14,6	2 699	1 264	27,1	6,9	50,3	4,3	9,6	0,6	1,2
SI	23,3	5 527	4 551	33,3	5,4	41,9	6,2	7,5	2,6	3,2
SK	18,3	4 315	2 744	32,5	8,8	40,1	4,9	9,0	3,0	1,7
FI	31,9	10 198	12 525	22,7	9,9	40,7	2,6	9,9	8,3	5,9
SE	29,6	10 230	13 836	25,9	10,9	42,2	1,1	10,3	3,5	6,2
UK	26,2	7 764	9 592	32,6	6,6	41,9	0,3	9,9	1,4	7,2
IC*	22,2	7 955	10 539	36,2	16,0	26,3	2,4	11,1	2,4	5,6
NO	29,0	12 007	18 607	29,3	16,4	35,3	0,9	11,7	2,6	3,8
CH	28,1	11 972	20 323	31,2	8,3	42,4	4,8	6,0	3,8	3,5
RS	20,3	2 410	1 057	24,9	6,2	46,2	9,6	6,2	3,3	3,6
TR	12,9	2 528	1 270	27,6	3,6	49,0	12,0	3,7	2,5	1,6

* údaj 2015

Zdroj: EUROSTAT EUROBASE

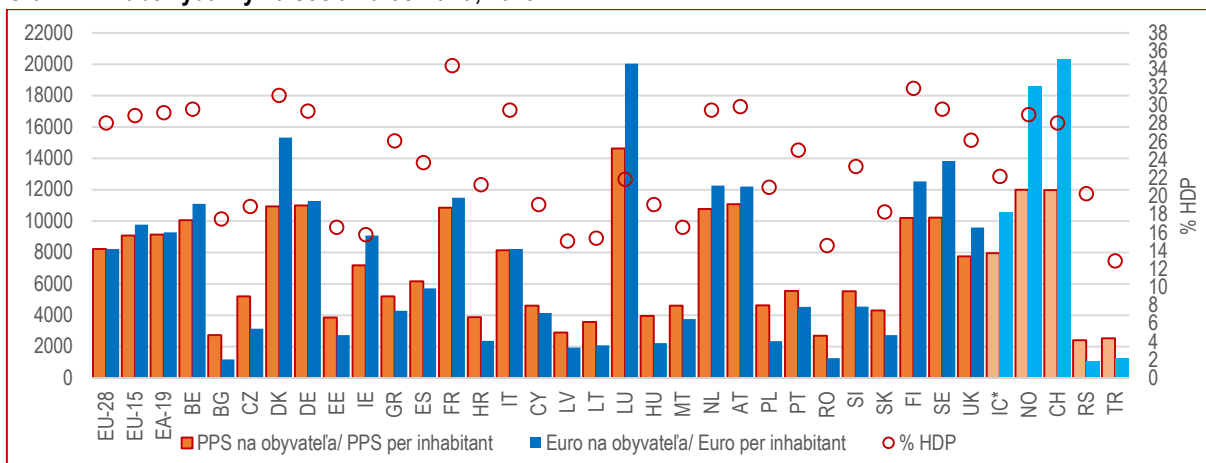
¹⁾ PPS - Štandardy kúpnej sily

²⁾ vrátane daňového bonusu na dieťa

Najvyšší podiel výdavkov na sociálne dávky v roku 2016 dosiahlo Francúzsko (34,4 %) a najnižší Rumunsko (14,6 %). Najvyšší podiel sociálnych dávok na účel zdravotné postihnutie dosiahli Dánsko (13,1 %) a Estónsko (11,4 %) a najnižší Malta (3,6 %). Najnižší podiel výdavkov na sociálne dávky v účele staroba bol dosiahnutý v Írsku (31,2 %), väčšina výdavkov bola na tento účel použitá v Rumunsku (50,3 %), Portugalsku (50,2 %), v Taliansku a na Cypre (48,7 %).

Podiel výdavkov na účel pozostalí bol maximálny v Grécku (10,2 %) a minimálny v Spojenom kráľovstve (0,3 %). Na účel rodina/deti dosiahol podiel v Luxemburgu 15,4 %, kým v Holandsku a Grécku podiel dosiahol len 4,0 %. Najvyšší podiel dávok vyplatených na účel nezamestnanosť bol dosiahnutý v Írsku (10,2 %), najnižší v Rumunsku (0,6 %).

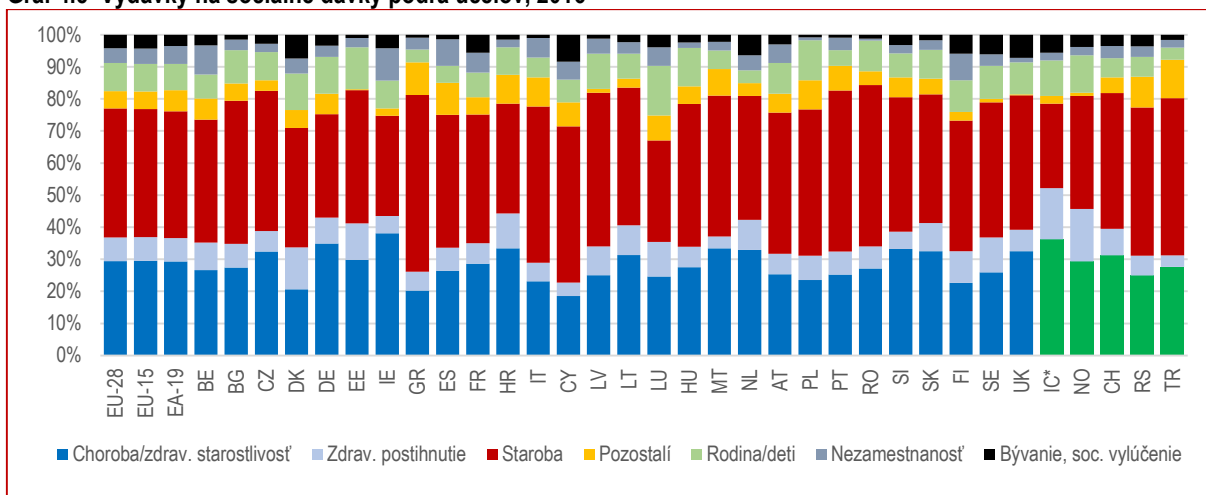
Graf 4.4 Hrubé výdavky na sociálnu ochranu, 2016

* údaj 2015

Zdroj: EUROSTAT EUROBASE

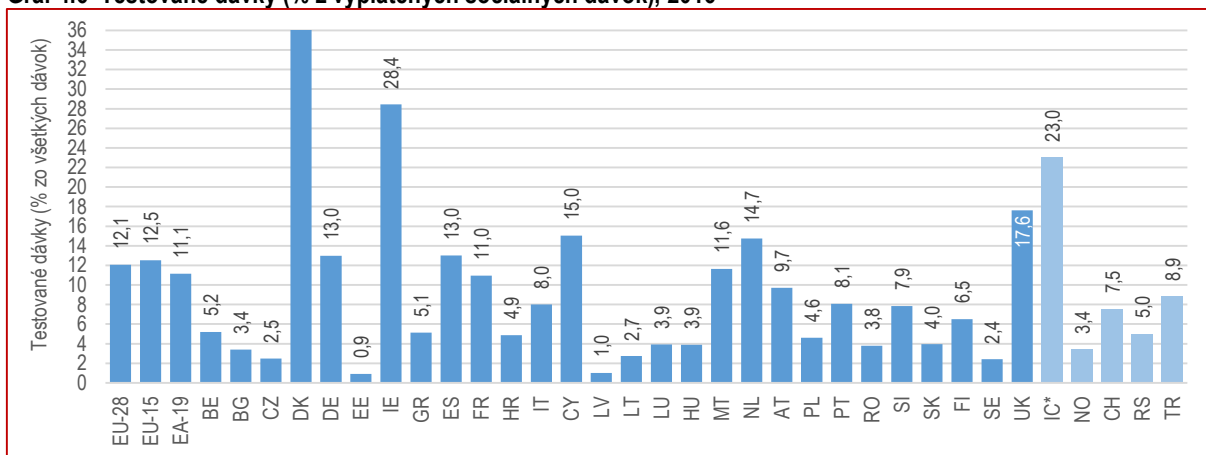
Graf 4.5 Výdavky na sociálne dávky podľa účelov, 2016

* údaj 2015

Zdroj: EUROSTAT EUROBASE

Graf 4.6 Testované dávky (% z vyplatených sociálnych dávok), 2016

* údaj 2015

Zdroj: EUROSTAT EUROBASE

Tab. 4.3 Hrubé výdavky na dôchodky a štruktúra výdavkov na dôchodky, 2016

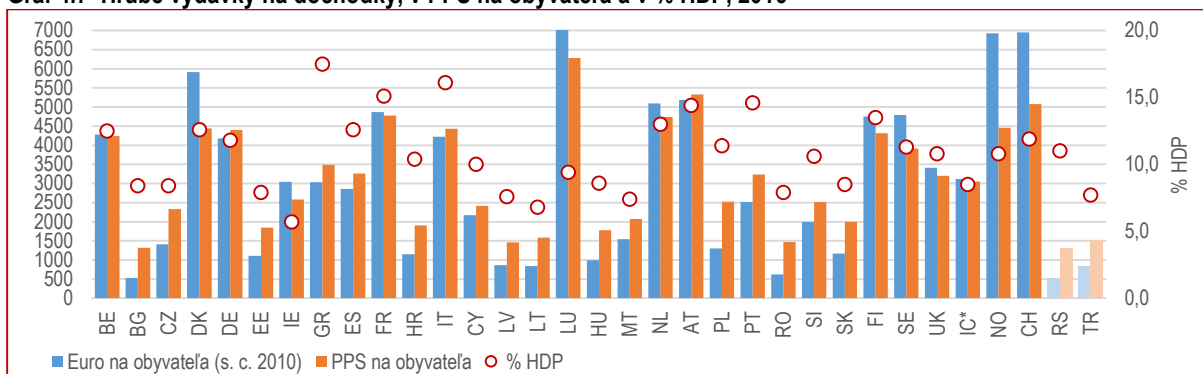
Štáty	EUR na obyvateľa s. c. 2010	PPS na obyvateľa	% HDP	Štruktúra dôchodkov podľa kategórie (%)						
				starobný	predpokladaný starobný	častočný starobný	invalidný	predčasný pre zníženú pracovnú schopnosť	pozostalostné	predčasný z dôvodov trhu práce
BE	4280	4241	12,5	69,5	0,0	0	13,9	0,0	14,0	2,7
BG	532	1315	8,4	77,4	10,4	0	8,8	0,0	3,5	0,0
CZ	1407	2329	8,4	81,3	1,8	0	9,9	0,0	7,0	0,0
DK	5911	4444	12,6	66,5	5,2	0	0,1	15,2	13,1	0,0
DE	4184	4396	11,8	73,7	3,3	0	1,1	6,6	15,2	0,1
EE	1109	1841	7,9	61,4	22,6	0	15,2	0,0	0,7	0,0
IE	3045	2583	5,7	81,0	0,0	0	13,5	0,0	5,5	0,1
GR	3033	3488	17,5	78,6	0,0	0	6,5	0,0	14,7	0,2
ES	2856	3264	12,6	64,2	6,8	0	10,6	0,0	18,4	0,0
FR	4868	4771	15,1	81,7	0,0	0	7,1	0,2	10,9	0,1
HR	1149	1900	10,4	53,2	13,7	0	15,7	0,0	17,3	0,0
IT	4220	4435	16,1	72,4	6,7	0	1,7	2,6	16,0	0,6
CY	2171	2417	10	74,2	8,3	0	1,3	2,4	13,8	0,0
LV	864	1461	7,6	86,1	2,5	0	9,9	0,0	1,5	0,0
LT	839	1583	6,8	79,3	3,6	0	12,7	0,0	4,3	0,0
LU	7883	6282	9,4	53,2	19,3	0	8,2	0,0	17,7	1,7
HU	996	1778	8,6	81,2	6,7	0	0,0	0,0	12,1	0,0
MT	1545	2073	7,4	78,3	0,0	0	5,0	0,0	16,3	0,4
NL	5089	4737	13	76,9	0,0	0	14,5	0,0	8,6	0,0
AT	5185	5323	14,4	76,3	4,5	0	7,2	0,0	11,8	0,1
PL	1305	2523	11,4	69,5	8,0	0	7,7	0,1	14,5	0,1
PT	2512	3233	14,6	73,3	3,6	0	10,8	0,0	12,1	0,2
RO	624	1465	7,9	85,3	0,5	1,0	3,4	3,6	6,2	0,0
SI	1993	2515	10,6	63,7	20,2	0,4	4,0	0,0	11,7	0,0
SK	1167	1994	8,5	73,9	2,8	0	11,9	0,0	10,0	1,5
FI	4748	4312	13,5	78,7	4,2	0,3	10,8	0,0	6,0	0,0
SE	4789	3913	11,3	82,9	5,5	0	8,8	0,0	2,8	0,0
UK	3410	3198	10,8	88,2	0,0	0	11,0	0,0	0,7	0,0
IC*	3120	3048	8,5	63,4	0,0	0	30,5	0,0	6,1	0,0
NO	6928	4460	10,8	69,5	2,1	0	26,1	0,0	2,4	0,0
CH	6952	5072	11,9	75,5	3,8	0	11,2	0,0	9,5	0,0
RS	523	1303	11	75,6	1,1	0	6,3	0,0	16,7	0,4
TR	833	1502	7,7	77,7	0,0	0	2,9	0,0	19,4	0,0

* údaje 2015

Zdroj: EUROSTAT EUROBASE

Najnižšie výdavky na dôchodky vyjadrené ako podiel z HDP vykázalo Írsko (5,7 % HDP), najvyššie výdavky Grécko (17,5 % HDP) a Taliansko (16,1 % HDP), ktoré patria ku krajinám s najvyšším podielom obyvateľov nad 65 rokov. Výraznejšie rozdiely sa medzi štátmi prejavujú pri vyjadrení výdavkov na dôchodky v PPS na osobu. Najnižšie výdavky v PPS na obyvateľa dlhodobo dosahuje Bulharsko (1 315), najvyššie Luxembursko (6 282).

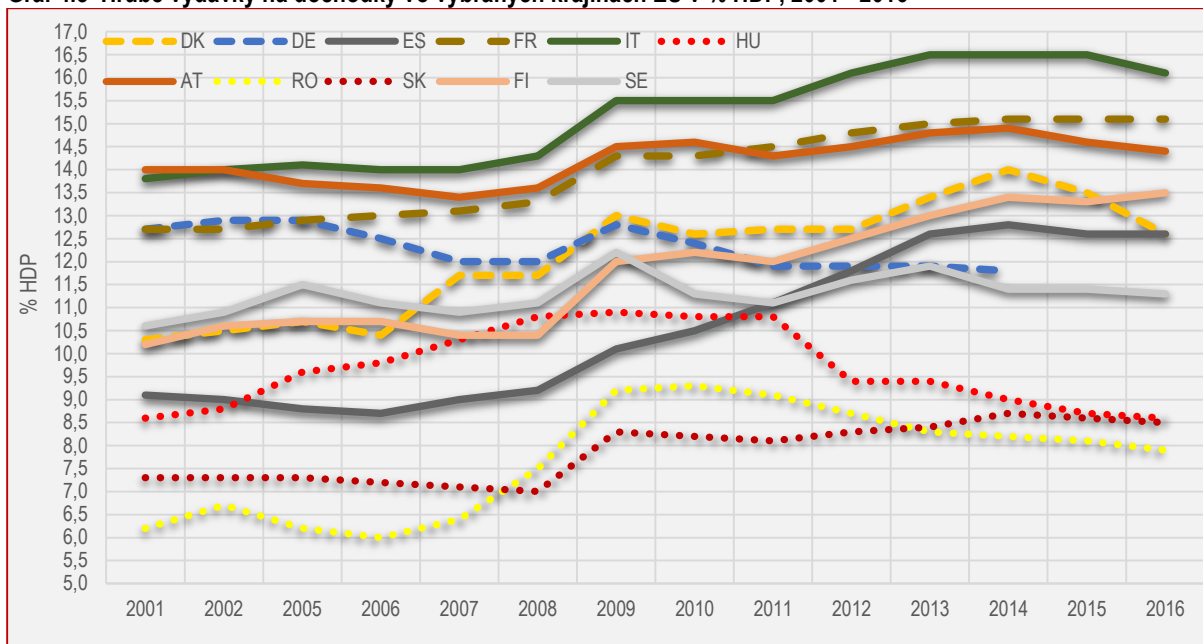
Graf 4.7 Hrubé výdavky na důchodky, v PPS na obyvatele a v % HDP, 2016

* údaj 2015

Zdroj: EUROSTAT EUROBASE

Graf 4.8 Hrubé výdavky na důchodky vo vybraných krajínach EÚ v % HDP, 2001 - 2016

* údaj 2015

Zdroj: EUROSTAT EUROBASE

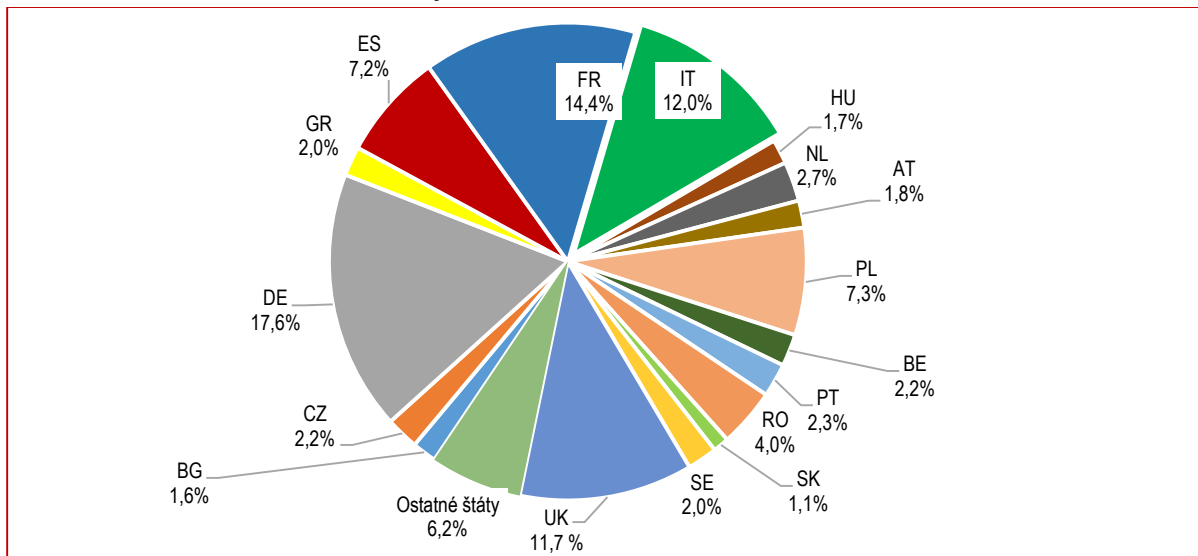
Tab. 4.4 Počet poberateľov dôchodkov¹⁾ podľa rodu, index 2016/2015 a štruktúra podľa kategórií dôchodkov, 2016

Štáty	Počet poberateľov dôchodkov ¹⁾	muži (%)	ženy (%)	Index 2016/2015	Štruktúra poberateľov podľa kategórií dôchodkov (%)						
					starobný	predpokladaný	čiasťočný	invalidný	predčasný zapríčinený znížením prac. schopnosti	pozostalostný	predčasný z dôvodov trhu práce
BE	2 862 251	48,5	51,5	102,0	68,2	4,8	:	24,5	:	18,8	3,3
BG	2 183 465	42,0	58,0	100,2	77,0	5,6	:	12,7	:	5,5	:
CZ	2 950 043	41,4	58,6	100,6	82,1	2,0	:	13,4	0	23,6	0,0
DK	1 488 528	45,4	54,6	101,1	75,2	7,1	:	16,1	14,2	4,2	:
DE	23 324 957	43,9	56,1	100,3	79,7	3,1	:	9,8	6,6	26,0	0,0
EE	422 034	39,5	60,5	101,2	52,1	21,9	:	24,2	:	1,8	:
IE	938 980	50,1	49,9	103,2	62,2	0,0	:	19,5	:	18,2	0,1
EL	2 617 056	47,6	52,4	97,4	80,8	:	:	4,8	:	21,4	1,1
ES	9 558 626	50,9	49,1	101,2	62,6	4,5	:	12,2	:	29,9	0,0
FR	19 138 000	45,8	54,2	101,0	84,8	0,0	0	13,2	0,1	24,3	0,0
HR	1 233 375	45,7	54,3	100,4	52,8	14,6	:	12,9	:	19,7	0,0
IT	15 907 414	47,4	52,6	99,2	73,9	4,7	:	10,4	4,2	28,1	0,0
CY	158 800	47,0	53,0	100,9	75,4	7,5	:	8,9	6,0	20,2	:
LV	589 310	37,6	62,4	99,3	78,9	1,8	:	16,8	:	2,8	:
LT	934 923	38,7	61,3	99,9	74,2	2,9	:	17,8	:	28,4	0,0
LU	180 673	55,4	44,6	103,3	55,4	14,2	:	10,4	:	25,7	0,8
HU	2 191 120	36,2	63,8	101,0	86,8	6,6	:	:	:	36,4	:
MT	88 479	57,2	42,8	102,7	74,3	0,0	0	8,7	0	18,3	0,2
NL	3 543 100	45,8	54,2	100,4	95,9	:	:	3,2	:	1,0	:
AT	2 424 877	45,3	54,7	100,6	75,1	3,7	:	9,5	:	24,8	0,1
PL	9 627 199	40,3	59,7	100,5	65,8	5,9	:	12,7	0,1	15,4	0,2
PT	3 007 164	44,8	55,2	99,8	71,6	5,7	0	10,9	0	28,5	0,1
RO	5 247 379	41,9	58,1	99,2	76,9	0,4	1,4	10,4	5,8	10,9	:
SI	639 962	44,4	55,6	100,5	68,9	11,1	1,1	4,7	:	23,5	:
SK	1 436 589	41,5	58,5	101,5	74,7	1,6	:	17,7	:	25,8	1,4
FI	1 558 900	44,7	55,3	101,2	80,0	7,7	0,7	13,7	0	17,5	0,0
SE	2 694 383	46,4	53,6	101,2	77,7	8,0	:	12,6	:	11,7	:
UK	15 543 660	44,1	55,9	99,4	83,6	:	:	15,8	:	0,7	:
IC	68 595	44,4	55,6	103,3	59,6	4,0	0,0	30,1	0	6,3	0,0
NO	1 373 121	:	:	102,9	65,9	6,8	0,1	23,2	:	3,9	:
CH	2 975 100	43,7	56,3	102,1	76,1	3,3	0,0	10,3	0	25,8	0,0
RS	1 697 111	43,0	56,6	99,2	71,9	1,1	:	6,0	:	20,8	0,3
TR	12 898 245	57,7	42,3	102,9	68,3	0,0	0,0	6,5	0	27,7	0,0

¹⁾Počet poberateľov dôchodkov bez dvojitého napočítania, 2016

Zdroj: EUROSTAT EUROBASE

Graf 4.9 Poberatelia dôchodkov v členských štátoch EÚ, k 31.12. 2016

Zdroj: EUROSTAT EUROBASE

5. Netto dávky sociálnej ochrany

Cieľom ESSPROS modulu "Čisté dávky sociálnej ochrany" je zbierať údaje, ktoré merajú vplyv fiškálneho systému na hrubé výdavky, a tak poskytujú údaje o čistých výdavkoch sociálnej ochrany, ktoré sú porovnateľné medzi jednotlivými krajinami.

„Čisté dávky sociálnej ochrany - obmedzený prístup“ sú sociálne dávky po odpočítaní daní a sociálnych príspevkov, ktoré príjemca platí z peňažných sociálnych dávok, a po pripočítaní všetkých prípadných reziduálnych daňových výhod podľa vzorca:

Čisté sociálne dávky (obmedzený prístup) = hrubé dávky sociálnej ochrany x (1-AITR-AISCR) + reziduálne daňové výhody

Reziduálne daňové výhody by mali byť zahrnuté do výpočtu čistých sociálnych dávok, iba ak nie sú priamo zohľadnené v AITR a/alebo AISCR.

„Priemerná položková sadzba dane (AITR) z dávky (alebo skupiny dávok)“ je súčet daní, ktoré príjemcovia zaplatia z danej dávky, vydelené celkovým príjmom z tejto dávky (t. j. prijatými hrubými dávkami).

„Priemerná položková sadzba sociálnych príspevkov (AISCR) z dávky (alebo skupiny dávok)“ je súčet sociálnych príspevkov, ktoré príjemcovia zaplatia z danej dávky, vydelené celkovým príjmom z tejto dávky (t. j. prijatými hrubými dávkami).

„Reziduálne daňové výhody“ predstavujú tú časť celkovej hodnoty daňových výhod, ktorá sa vzťahuje na úľavu od odvodov platených zo sociálnych dávok (na rozdiel od časti, ktorá sa vzťahuje na úľavu od odvodov platených zo všetkých ostatných foriem príjmu).

Tab. 5.1 Netto výdavky na sociálne dávky v % hrubých výdavkov na dávky v roku 2016

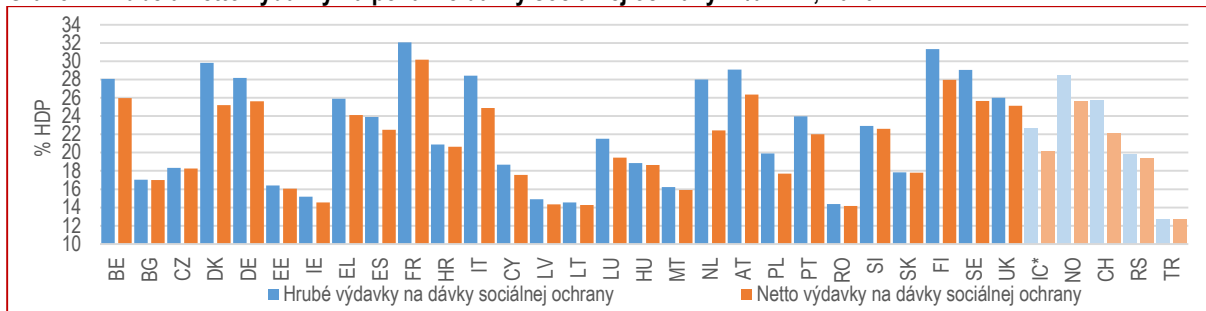
Štáty	Dávky sociálnej ochrany	Netestované dávky	Choroba/zdravotná starostlivosť	Zdravotné postihnutie	Staroba	Pozostalí	Rodina/deti	Nezamestnanosť	Bývanie	Sociálne vylúčenie
BE	92,5	92,1	98,7	93,0	87,1	85,6	99,0	93,2	100,0	100,0
BG	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	98,8	100,0	100,0
CZ	99,6	99,5	99,8	99,9	100,0	99,7	98,7	91,2	100,0	99,3
DK	84,5	89,3	96,2	82,9	76,9	67,8	95,5	79,1	100,0	87,4
DE	91,0	89,6	93,6	93,6	84,5	85,4	98,0	97,0	100,0	100,0
EE	97,8	96,9	98,4	99,7	97,4	99,9	97,0	91,0	100,0	100,0
IE	96,0	94,5	99,0	99,5	89,7	89,8	99,2	99,6	100,0	99,4
EL	93,1	92,8	99,7	92,8	90,7	88,3	97,1	98,6	100,0	100,0
ES	94,2	93,4	97,2	98,3	90,3	96,4	96,4	95,5	100,0	100,0
FR	94,2	93,6	98,6	97,5	89,4	93,2	97,8	92,6	100,0	99,6
HR	98,9	98,8	98,2	98,9	98,9	99,7	100,0	100,0	100,0	100,0
IT	87,5	86,4	98,8	97,4	80,4	84,5	98,0	83,9	100,0	100,0
CY	93,9	92,8	100,0	100,0	87,5	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
LV	96,3	96,2	95,6	99,2	95,2	99,3	100,0	96,0	100,0	100,0
LT	98,1	98,0	97,4	100,0	100,0	100,0	90,0	90,4	100,0	100,0
LU	90,5	90,1	94,5	94,6	83,8	87,3	97,8	81,5	100,0	98,3
HU	98,9	99,0	98,5	99,5	100,0	100,0	96,9	86,7	100,0	100,0
MT	98,0	97,8	99,5	98,4	96,5	98,0	100,0	100,0	100,0	100,0
NL	80,1	77,8	91,2	70,9	72,5	66,5	99,4	61,5	100,0	89,0
AT	90,6	89,7	96,8	92,8	83,8	86,2	100,0	97,1	100,0	100,0
PL	89,0	88,5	96,7	89,6	83,7	84,1	96,7	90,5	100,0	100,0
PT	91,8	91,1	100,0	95,3	85,6	92,3	100,0	99,2	100,0	100,0
RO	98,4	98,3	100,0	99,8	96,8	99,2	100,0	100,0	100,0	100,0
SI	98,7	98,5	97,9	99,8	99,5	98,8	96,0	98,5	100,0	100,0
SK	99,7	99,7	99,9	100,0	100,0	100,0	100,0	92,2	100,0	100,0
FI	89,3	89,0	95,7	94,2	83,3	81,9	95,1	84,0	100,0	99,4
SE	88,3	88,0	95,3	91,0	80,6	80,3	94,6	82,8	100,0	100,0
UK	96,7	96,0	99,5	99,9	92,9	92,1	99,6	95,3	100,0	100,0
IC*	88,8	89,9	94,5	85,6	80,4	72,4	95,4	80,9	100,0	94,5
NO	90,0	89,8	93,4	83,1	87,9	84,6	95,7	86,8	100,0	97,8
CH	86,1	85,0	96,2	88,0	78,0	83,2	86,5	78,2	100,0	100,0
RS	97,9	97,8	97,7	99,9	100,0	100,0	75,7	98,4	100,0	100,0
TR	99,8	99,8	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	91,0	100,0	100,0

*údaj 2015

Zdroj: EUROSTAT EUROBASE

Výsledky z modulu Netto dávky sú v databáze Eurostat-u dostupné za rok 2016 pre všetky štáty EU-28. Netto výdavky na sociálne dávky v % hrubých výdavkov na dávky v roku 2016 boli najnižšie v Holandsku 80,1 %. Najnižší podiel dávok podliehajúcí daniam a odvodom bol v Bulharsku, Českej republike a Slovenskej republike.

Graf 5.1 Hrubé a netto výdavky na peňažné dávky sociálnej ochrany v % HDP, 2016

* údaj 2015

Zdroj: EUROSTAT EUROBASE

6. Zdroje údajov a informácií:

- [1] AZÚ: Sociálna poisťovňa, zdravotné poisťovne, ÚPSVR
- [2] Rezortné zisťovania MPSVR SR
- [3] Ročné zisťovanie v zariadeniach sociálnych služieb, ŠÚ SR
- [4] Ročné zisťovanie „Náklady práce“, ŠÚ SR
- [5] Výberové zisťovanie v neziskových organizáciách, ŠÚ SR
- [6] Administratívne zdroje údajov: MF SR, MO SR, MV SR, MDVRR SR, MS SR, Daňové riaditeľstvo, prevádzkovatelia MHD a prímestskej dopravy, Železnice Slovenskej republiky, samosprávne kraje Slovenskej republiky, obce a mestá SR, Migračný úrad MV SR, dôchodkové správcovské spoločnosti a doplnkové dôchodkové spoločnosti
- [7] Európska komisia - verejná databáza EUROSTAT-u (Eurobase)
<http://ec.europa.eu/eurostat/web/social-protection/overview>

7. Literatúra:

- [1] European system of integrated social protection statistics - ESSPROS, Manual and user guidelines, 2016 edition, EK
<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/7766647/KS-GQ-16-010-EN-N.pdf/3fe2216e-13b0-4ba1-b84f-a7d5b091235f>
 - [2] ESSPROS publikácie
<http://ec.europa.eu/eurostat/web/social-protection/publications>
 - [3] Správa o sociálnej situácii obyvateľstva za rok 2017, MPSVR SR
<https://www.employment.gov.sk/sk/ministerstvo/vyskum-oblasti-prace-socialnych-veci-institut-socialnej-politiky/spravy-socialnej-situacii-obyvatelstva/rok-2017.html>
 - [4] Publikácie k ESSPROS štatistike
https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/products/publikacie/!ut/p/z1/jY_LDolwFEQ_qVPLoy4vRktNQ2yiCN2YrgyJogvj96vErcDdTXXJOZi4LrGVhiK_-Ep_9fyjXT-5CdiZr7dE0DVSz2kELrIB5D9QZO42AzbuSck6QldtC13RQbp9wJckLS_wJ4OvjzxF-kZRmeQGkEal0FR6t7ZCgMSy_omCWT-MyNSCuR8eN-99j_4NJXt5fw!!/dz/d5/L2dJQSEvUUt3QS80TmxFL1o2X0FRUVFTTFZWMEdWMMkYwSTMxRzBOVVUwMF13/#self
 - [5] Štatistická ročenka SR 2017, ŠÚ SR
- Internetové adresy sú platné ku dňu 31/10/2019

Sociálna ochrana v Slovenskej republike v roku 2017

Social Protection in the Slovak Republic 2017

(podľa metodiky ESSPROS)
(according to the ESSPROS Manual)

Analýza príjmov a výdavkov na sociálnu ochranu a údajov o poberateľoch dôchodkov v Slovenskej republike v roku 2017. Údaje sú spracované v súlade s medzinárodne porovnateľnou metodikou ESSPROS (Európsky systém integrovanej štatistiky sociálnej ochrany). Súčasťou publikácie je aj medzinárodné porovnanie krajín EÚ.

The analysis of receipts and expenditures on social protection and data on pension beneficiaries in the Slovak Republic in 2017. The data are processed in accordance with the internationally comparable the ESSPROS (Euro-pean system of integrated social protection statistics) Manual. Publication also includes an international comparison of EU countries.

ISBN 978-80-8121-701-2

www.statistics.sk